

Insekt-Nytt



Medlemsblad for Norsk
Entomologisk Forening

Nr. 1/2 2001 Årgang 26

Insekt-Nytt • 26 (1/2) 2001

Insekt-Nytt 26 - (1/2) 2001

Medlemsblad for Norsk
Entomologisk Forening

Redaktør:

Lars Ove Hansen

Redaksjon:

Jan Arne Stenløkk

Øistein Berg

Lene Martinsen

Tony Nagypal

Nett-ansvarlig:

Ommund Bakkevold

Adresse:

Insekt-Nytt, Insektavdelingen,
Zoologisk Museum,
Universitetet i Oslo,
Postboks 1172 Blindern, 0318 Oslo
Tlf.: 22 85 17 06
[Besøksadresse: Sarsgt. 1, 0562 Oslo]

E-mail: L.O.Hansen@nhm.uio.no

Sats, lay-out, paste-up: Redaksjonen

Trykk: Nordberg Aksidenstrykkeri AS,
Oslo.

Trykkdato: November 2001.

Opplag: 1000

Insekt-Nytt utkommer med 4 nummer
årlig.

ISSN 0800-1804

Dødningshode (*Acherontia atropos*)
(Lep., Sphingidae) fra England. Foto.
Lars Ove Hansen

Insekt-Nytt presenterer populærvitenskapelige oversikts- og tema-artikler om insekters (inkl. edderkoppdyr og andre landleddyr) økologi, systematikk, fysiologi, atferd, dyregeografi etc. Likeledes trykkes artslister fra ulike områder og habitater, ekskursjonsrapporter, naturvern-, nytte- og skadedyrstoff, bibliografier, biografier, historikk, «anekdoter», innsamlings- og prepareringsteknikk, utstyrstips, bokanmeldelser m.m. Vi trykker også alle typer stoff som er relatert til Norsk Entomologisk Forening og dets lokalavdelinger: årsrapporter, regnskap, møte- og ekskursjons-rapporter, debattstoff etc. Opprop og kontaktannonser er gratis for foreningens medlemmer. Språket er norsk (svensk eller dansk) gjerne med et kort engelsk abstract for større artikler. Våre artikler refereres i Zoological record.

Insekt-Nytt vil prøve å finne sin nisje der vi ikke overlapper med NEFs fagtidsskrift *Norwegian Journal of Entomology*. Originale vitenskapelige undersøkelser, nye arter for ulike faunaregioner og Norge går fortsatt til dette. Derimot tar vi gjerne artikler som omhandler «interessante og sjeldne funn», notater om arters habitatvalg og levevis etc., selv om det nødvendigvis ikke er «nytt».

Annonsepriser:

1/4 side	kr.	500,-
1/2 side	kr.	800,-
1/1 side	kr.	1200,-
Bakside (svart/hvitt)	kr.	1500,-
Bakside (farger)	kr.	2500,-

Ved bestilling av annonser i to nummer etter hverandre kan vi tilby 10 % reduksjon, 25 % i fire og 30 % i 8 påfølgende numre.

Abonnement: Medlemmer av Norsk Entomologisk Forening får fritt tilsendt *Norwegian Journal of Entomology* og *Insekt-Nytt*. Kontingenten er for 2000 kr. 200,- pr. år (kr. 100,- for juniormedlemmer til og med året de fyller 19 år). For medlemskap sendes NEF, Postboks 386, 4002 Stavanger [e-mail:jansten@c2i.net].

Redaktøren har ordet:

Kompetanse på høyt og lavt nivå

Hvor mange insektarter skal utryddes før myndighetene tar insektene på alvor? I dag finnes det knapt entomologisk kompetanse innen offentlig forvaltning, og det virker mer som norsk politikk har vært å kneble og nedbygge entomologisk kompetanse framfor å bygge den opp. Hva bringer framtida? Kan den såkalte «artdatabanken» som skal opprettes til neste år være til hjelp? Vi får håpe det beste og frykte det verste - noe er ihvertfall i ferd med å skje i Norge.

Nylig ble jeg konfrontert med en litt spesiell, men på ingen måte utypisk sak. Det gjaldt utbygging av de gjenværende naturområdene på Nesøya i Asker kommune. En eldre reguleringsplan hadde åpnet for boligbygging, og nå var det på tide for kommunen å få gjennomført dette. Torbjørn Røberg, en

entusiast fra Naturvernforbundet sentralt, hadde grepet fatt i saken, og påpekt en rekke mangler ved saksgangen. En titt innen noen utvalgte ordener viste seg at disse områdene huser en rekke rødlistede arter, flere innen de mer alvorlige truethetskategoriene. Lakrismjeltblåvinge (*Plebejus argyrognomon*: kategori E), heroringvinge (*Coenonympha hero*: kategori V) og liten lakrismjeltsekkemøll (*Coleophora colutella*: kategori V) er noen av en lang rekke rødlistede arter påvist på Nesøya. Lakrismjeltblåvingen er kanskje Norges mest truede sommerfugl. Kommunen selv hadde ikke funnet fram til noe av denne informasjonen, selv om det hadde vært nok med å ta en telefon eller sende en e-post til foreningen vår eller til Zoologisk museum.

Innholdsfortegnelse

Redaktøren har ordet	1
Aarvik, L. og Hansen, L.O.: Forsidedyret: Dødninghodet	5
Olsen, T. J.: Dødninghode klekket i Østfold	7
Hågvar, S.: Intervju med Jac. Fjelldalen	11
Hansen, S. K. Båndfjellfly <i>Anartomima secedens</i> ny for Nordland (NSI)	19
Aarvik, L. & Berggren, K. Nye funn av sommerfugler i Norge 1	21
Bokanmeldelser	31
Sømme, L. Opprop: NEF 100 år 2004: Entomologiens historie i Norge	36
På larvestadiet	37
Oppslagstavla	39
Årsmelding 2000	40

Samtidig som kommunenes «miljøvernkonsulenter» overføres fra truetetskategori «sårbar» til «direkte truet», ønsker likevel våre politiske myndigheter å overføre ytterligere myndighet til kommunalt nivå. Det er på dette nivå avgjørelsene nå skal tas!

Fremskrittsparteiet, ofte godt hjulpet av Senterpartiet, har i mange kommuner drevet aktiv klappjakt på kommunenes miljøvern-konsulenter, og resultatet har blitt at disse stillingene har forsvunnet fra en rekke av landets kommuner. Et typisk eksempel er Sigdal kommune i Buskerud. Mange har sikkert hørt om Trillemarka, et unikt natur-område som den lokale konsulenten virkelig ønsket å sikre. Men et kommunestyre fullt av skogeiere ville selvfølgelig ikke ha noe av dette. Da konsulenten ble for plagsom, fikk de til slutt omplassert han. Heldigvis ble han ikke helt uskadeliggjort.

Blant de gjenværende miljøkonsulentene finnes sikkert flere lydige nikkedukker. Med trusselen om oppsigelse danser de gjerne etter rådmannens pipe. Likevel finnes hederlige unntak, men disse er så alt for få. Man kan vel telle på en hand de kommuner som har konsulenter som kan noe særlig om insekter. Heldigvis er det noen som, selv om de ikke har noe videre kompetanse, vet å ta kontakt.

Enkelte har også framhevet den såkalte «Plan og bygningsloven» som et unikt redskap for kommunene i vernearbeidet. Her kan kommunen bruke loven til å sikre natur-områder. Fantastisk! Dette varer akkurat til neste kommunestyre, som like godt kan oppheve et slikt vedtak, så sant de finner det for godt.

Jeg er meget betenkt når avgjørelsene skal tas på kommunalt nivå. Selv om jeg liker

små kommuner, så gjør faktisk min bekymring at jeg ikke er så negativ til kommunesammenslåinger. En større kommune klarer nok lettere å holde på sin miljøkonsulent, enn en liten kommune.

Beveger vi oss et nivå opp i systemet, finner vi Fylkesmannens miljøvern-avdeling. Heller ikke her er det så veldig mye kompetanse å spore innen entomologi. Enkelte unntak finnes, men det beror på enkelte ildsjeler som tilfeldig har havnet i en slik jobb. Ros til noen fylker som prøver, blant disse er Vestfold og Buskerud, som jeg jevnlig har hatt god kommunikasjon med. Miljøvern-avdelingen til Østfold er kanskje prakt-eksemplet. Denne har meget god kontakt blant annet til amatørmiljøene, men jeg tror dette langt på vei beror på en unik ildsjel.

For saken på Nesøya er det Miljøvern-avdelingen hos Fylkesmannen i Akershus som er rette forvaltningsinstans. Denne avdelingen vil jeg kære til Norges versting blant miljøvern-avdelinger. Jeg har inntrykk av at utbyggingene på Gardermoen og Fornebu nærmest gikk dem hus forbi. Gardermoen-området huser blant annet sandflater av nasjonal verneverdi, mens Fornebulandet med Snarøya sannsynligvis er det området i Norge der det er publisert flest rødlistede arter fra. Det skal bli spennende å se hvordan de takler Nesøya-saken.

Hvis vi beveger oss ytterligere et trinn opp i systemet, kommer vi på nasjonalt forvaltningsnivå. Her finner vi Direktoratet for Naturforvaltning (DN). Her bør de vel kunne noe, eller i det minste ha en viss oversikt? Men nei - her råder en total lammelse, sannsynligvis forårsaket av ulv og Gyrodactylus. Du kan like gjerne prøve indremisjonshuset på Volda. I den såkalte «arts-

avdelingen» i DN er det ansatt 44 personer - INGEN med entomologisk bakgrunn. Dette er ytterst beklagelig, når vi vet at mer enn 50 % av artene på rødlista er insekter.

Summerer vi opp vil vi finne at Norge befinner seg, som innen så mange andre felt, på bunn i Europa. Faktisk blir vi slått med glans av flere tidligere Østblokkland som vi egentlig ikke burde sammenligne oss med. Igjen hadde Gro rett: «Det er typisk norsk å være god» - også når det gjelder mangel på entomologisk kompetanse!

I dag finnes nok det største entomologiske potensialet ved de Naturhistoriske museene våre, særlig i Oslo og Bergen, samt innen vår forening. Museene sliter dessverre med midler. Her finnes enorme samlinger, kanskje mer enn 80 % av våre nasjonale insektsamlinger er lokalisert ved museene i Oslo

og Bergen. Det er snakk om millioner av dyr. Og det strømmer faktisk inn med nytt materiale. Langt på vei skyldes dette bruk av malaise-telt og lysfeller i innsamlingen de seneste årene, samt et godt samarbeid mellom vår forening og museene. Dessverre hopper materialet seg opp, fordi det ikke finnes eksperter til å ta seg av det innkomne materialet.

Det er på tide at det frigis ressurser øremerket artsarbeid. Det er sårt behov for entomologiske stillinger hvor det gis rom for kuratering, ikke flere papirflyttere! Slike har vi alt for mange av allerede. Det krever å holde styr på mer en 23 000 arter, så nå er det på tide å komme igang, også for verdens rikeste land!

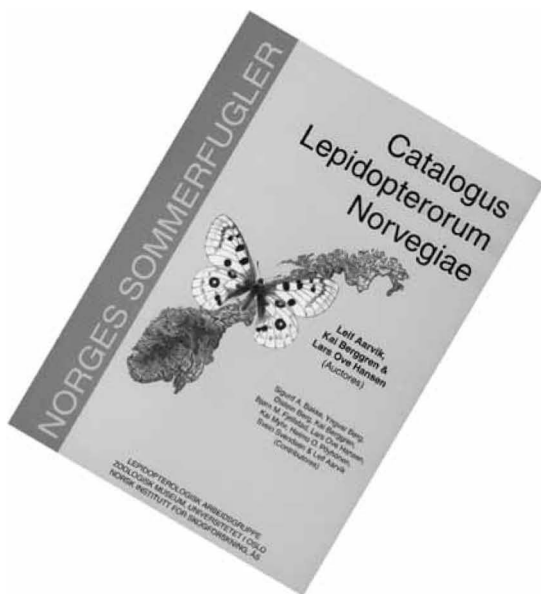
Lars Ove Hansen
redaktør



Foto: Lars Ove Hansen

«Catalogus Lepidopterorum Norvegiae»

Dette er tittelen på den trykte katalogen over Norges sommerfugler. Her vil du finne alle norske arter listet opp med opplysninger om i hvilke fylker og regioner de er påvist. I tillegg gis det kommentarer til nesten 500 av de i alt 2123 artene. Samtidig er katalogen en sjekkliste over samtlige sommerfuglarter i de nordiske land. Artenes forekomst i hvert av disse landene er angitt ved hjelp av bokstavkoder.



Leif Aarvik, Kai Berggren & Lars Ove Hansen (Auctores)

Sigurd A. Bakke, Yngvar Berg, Øistein Berg, Kai Berggren, Bjørn M. Fjellstad, Lars Ove Hansen, Kai Myhr, Heimo O. Pöyhönen, Svein Svendsen & Leif Aarvik (Contributores)

Lepidopterologisk arbeidsgruppe

Zoologisk Museum, Universitetet i Oslo

Norsk institutt for skogforskning

194 sider (190x265 mm)
Tekst på norsk og engelsk.
Pris: Kr. 200,- / 250,-
(Uinnb./innbundet)
ISBN 82-995095-1-3

Boken kan kjøpes gjennom Norsk Entomologisk Forenings distributør ved:

Insektavdelingen, Zoologisk museum,
Postboks 1172 Blindern,
N - 0318 Oslo
Tlf. 22 85 16 82; E-mail: karsten.sund@nhm.uio.no

Forsidedyret:

Dødninghodet

Leif Aarvik og Lars Ove Hansen

Dødninghode - *Acherontia atropos* (L., 1758) - er med et vingespenn på 100-135 mm den største av våre 15 tussmørkesvermere (familie: Sphingidae). Den karakteristiske dødningodelignende tegningen på brystet har gitt arten navn. Mye overtro har vært knyttet til denne sommerfuglen. Sugesnabelen er kort og dødninghodet oppsøker ikke blomster for å suge nektar.

I likhet med vindelsvermeren finnes arten i Norge kun som immigrant. Den finnes også

sjeldnere enn vindelsvermeren, men eksemplarer av arten er funnet helt nord til Finnmark.

Utbredelsesområdet omfatter Europa, Midtøsten, Kanariøyene, Azorene, Afrika, Madagaskar og Seychellene.

Larven lever på planter i søtvierfamilien som potet og tomat. Fullvoksen måler den 12,5 cm. De voksne sommerfuglene flyr om natta og oppsøker av og til bikuber for å suge honning. De kan også suge sevje fra såre-



Larve av Dødninghode (*Acherontia atropos*) fra England. Foto: Lars Ove Hansen.



Nyklekt Dødninghode (*Acherontia atropos*) importert som puppe fra England. Foto: Lars Ove Hansen.

de trær. Ved å presse luft gjennom sugesnabelen, kan den frambringe en pipende lyd. De fleste eksemplarene som er funnet i Norge, er tatt om høsten.

Dødninghodeslekten har ytterligere to arter i Asia, *Acherontia lachesis* og *A. styx*. Sistnevnte er berømt fra Jonathan Demmes film fra 1991 «The silence of the lambs» eller «Nattsvermeren» som den het på norsk, med blant andre Antony Hopkins og Jodie Foster i hovedrollene. Filmen vant hele fem «Oscars».

Mer stoff om verdens tussemørkesvermere inkludert flotte fargebilder, finnes i boka *Sphingidae Mundi, Hawk Moths of the World* av Bernhard D'Abbrera fra 1986.

Alle norske tussemørkesvermere er representert med faktaark og bilder på nettsidene: www.toyen.uio.no/norlep/

Leif Aarvik og Lars Ove Hansen
Insektavdelingen, Zoologisk Museum,
Universitetet i Oslo,
Postboks 1172, Blindern,
0318 Oslo

Dødninghode klekket i Østfold!

Thor Jan Olsen

Dette er historien om en svermer fra Middelhavet som reiste nordover for å finne nytt land. Eller heller: Historien om hvordan det gikk med neste generasjon i det kalde nord.

Våren 1999 dro en sverm av dødningehode-svermere ut fra oppvekstområdet sitt ved Middelhavet. De har egentlig stor naturlig utbredelse, og lever i det meste av Afrika og så langt nordover i Europa som den kan komme, uten å oppleve frost om vinteren. Men de har uro i kroppen, og prøver stadig å sende ut ekspedisjoner for om mulig å finne nytt land.

På latin heter disse svermerne *ACHERONTIA ATROPOS*, navngitt av svenske Carl von Linné i 1758. Rundt Middelhavet kan det være tørt, larvene er ikke så nøye på plantevalget. Men finner de søtvierplanter – som på latin kalles *SOLANACEAE* – kan de ikke finne bedre mat. Og som du sikkert vet (?) – potetplanten er i denne familien...

Nå var altså en del av larvene blitt voksne, etter en kort puppeperiode. De la ut på reise mot nord. På forsommeren nådde de mest utholdende av dem fram til et land med mye fjell, men også en del potetjorder innimellom. Det var på tide å sikre slekten, og prøve om noen kunne overleve her hvor nettene var lyse og dagene lange. Noen egg ble lagt på

et jorde i Torsnes i Fredrikstad kommune, og her klekket eggene – og vår helt vokste raskt på skikkelige, usprøytede norske potetblader. Det var heller ikke så mange snylttere som kunne legge egg i dem – de var ukjente som vertsdyr. Så en god del nådde konfirmasjonsalder – de følte at nå



Figur 1. Dødningehodet fra Fredrikstad nyklekket. Foto: Jan Ingar I. Båtvik.

var tiden inne for å forpuppe seg i jorda. Vi var kommet til 19. september 1999.

Men tiden var også kommet for menneskene som hadde plantet potetene: De ønsket å grave opp den nye avlingen. Dermed ble helten – i ferd med å grave seg ned – plutselig liggende oppå jorden igjen. Fortsatt like grønn og stripete, og like oppsiktsvekkende stor og flott. Det syntes i hvert fall Jon-Olav Glosli og familien hans, som aldri hadde sett noe lignende. Nordmenn er ikke så vant til store insekter, og heldigvis sier noen i fra når man finner noe uvanlig. Familien Glosli kontaktet sin slektning Svein Åstrøm – han er svært naturinteressert, kan mye om litt av hvert, og kunne fortelle at dette var et sjeldent funn.

Avisene ble kontaktet, alle ble fotografert, både larven og Glosli'ene. Samtidig ble Thor Jan Olsen kontaktet, og han skulle få overta kryptet for om mulig å se om dette kunne bli en fullvoksen svermer. Da han hentet den dagen etter, hadde vår grønne helt gravet seg ned igjen – så bollen med jord og nedgravet larve ble fraktet til Sarpsborg der den ble plassert i et rom for seg selv – i ro og fred, bare avbrutt av noen vanddusjer daglig.

Og endelig – fredag 10. desember samme året satt en perfekt dødningehodesvermer på gardinet. Ikke av de største, riktignok – kanskje været ikke hadde vært så varmt som fru ATROPOS hadde ventet – men et vingespenn på 9,8 cm er vel greit nok for en



Figur 2. Svermeren beskes av fra venstre Thor Jan Olsen, Jan-Olav Glosli, Svein Åstrøm, Aslak Andresen (journalist Sarpsborg Arbeiderblad) og Gro Reiersen Aase. *Foto: Jan Ingar I. Båtvik.*



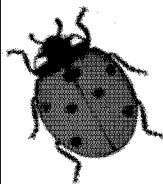
Figur 3. Thor Jan beskuer den eksotiske svermeren, før han avgjør dens skjebne og sender den til de evige insektsamlinger.
Foto: Jan Ingar I. Båtvik.

norsk utgave av arten. Igjen ble journalist, Glosli'ene og andre interesserte innkalt for å beskue vidunderet – en av de første ekte norskfødte dødningehodesvermere – i hvert fall kjent for menneskene i landet.

Hvordan det gikk med helten vår? Ute var det nordavind og snøfokk, så det fantes ikke mange alternativer. Han fikk noe beroligende, og sovnet inn for å kunne la seg beundre i årevis... i motsetning til sine søsken, som sannsynligvis frøs i hjel i jorda og var ørsmå bidrag til gjødlingen av neste års avling.....

*Forfatterens adresse:
Thor Jan Olsen
Postboks 1062 VALASKJOLD
1705 SARPSBORG*





NORSK ENTOMOLOGMØTE 2002

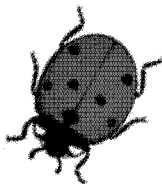


Det er en del år siden vi hadde forrige norske entomologmøte, så nå er det på høy tid å innkalle til et slikt igjen. Selv om vi holder kontakt via e-post, telefon og brev, så er det bra og treffes en gang i blant også.

Vi har reservert dagene 17.-19. april på Høyfjellsøkologisk forskningsstasjon på Finse. Pris pr. døgn pro pers. er kr. 125. Middag brakt fra Finsehytta koster ca. kr. 150 (kan øke litt), mens øvrig mat vil koste ca. kr. 75 pr. døgn. Det kan ordnes med transport med snøscooter for de som ikke går på ski. Dette kan kanskje koste kr. 30–50 pr. tur, men bør begrenses.

Vi håper flest mulig setter av disse dagene som helt sikkert vil bli skjellsettende for norsk entomologi. Har du foredrag, presentasjoner, innledning til diskusjonstemaer, etc., så ta kontakt med styret. Foreløpig har vi satt temaet for «åpent», så får vi se hvilke forslag som kommer inn. Vi kommer tilbake med nærmere informasjon på nyåret.

Styret



Jac. Fjeldalen

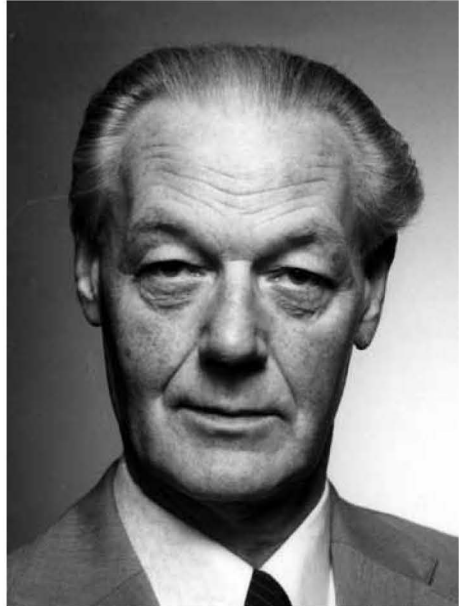
Intervjuet av Sigmund Hågvar 26.6.1996

Du har en lang fartstid som statsentomolog, og har vært leder av Statens Plantevern. I Norsk Entomologisk Forening har du vært aktiv, og blant annet vært foreningens distributør siden 1962 (til 1999). Hvordan startet din interesse for entomologien?

Utgangspunktet var en sterk interesse for planter, som ble vekket på Hagebruksskolen i Grimstad. Jeg var særlig nysgjerrig på alt som var unormalt ved plantene, slikt som sopp- og insektangrep, og ønsket å finne ut hva som var årsaken. Så hadde jeg en god venn som het Toralv Ramsfjell. Han var medlem av NEF og var interessert i parasittveps. Begge startet vi på NLH og ble Cand. Hort., altså hagebrukskandidater. Under hovedfag tok han oppgave på insekter, og jeg på sopp (nærmere bestemt på epleskurvens sporespredning). Eksamen tok vi i 1946. En kveld vi satt og diskuterte fant vi ut at noe var galt. Vi byttet fagområde! Det var to stillinger ledige på Plantevernet, -en i sopp og en i insekter. Vi søkte på hver vår, -jeg på insektstillingen, og begge fikk jobb. Jeg kan i stor grad takke Ramsfjells gode råd for at jeg endte opp med entomologien. Han hadde helt rett i at den sto mitt hjerte nærmest.

Hvordan ble så din entomologiske karriere?

Vi ble i 1946 begge ansatt som «midlertidig ekstra-assistent» -Ramsfjell på botanisk



avdeling, og jeg på zoologisk. Vi ble amanuenser i 1950. Senere ble han statsmykolog etter Jørstad i 1957, og jeg statsentomolog og administrativ leder av Statens plantevern etter T.H. Schøyen i 1955 (fra 1968 endret til adm. direktør). Jeg kan også nevne at jeg fikk et statsstipend i 1949 for entomologi- og plantevernstudier i USA. Spesielt viktig var tiden ved Cornell Universitetet, der jeg fikk utvidet min entomologiske horisont betydelig. Dette ble senere supplert med studieopphold vedr. integrert og biologisk bekjempelse i Canada, Sovjet og flere europeiske land.

Hvordan var din forgjenger, statsentomolog T.H. Schøyen, som sjef?

Han var uhyre elskverdig og vennlig. Samtidig var han av den gamle skolen: distingvert, og lot ikke folk komme helt innpå seg. Det var mye ugjort den gang, og han var svært hjelpsom. Han stolte på meg og gav meg frie hender i prosjektene. Da jeg ble fast ansatt 2-3 år senere, kom han inn til meg, rakte fram hånden og sa: «Nå foreslår jeg at vi sier du til hverandre». Som entomolog var han meget bred, og hadde lært mye av sin forgjenger, faren W.M. Schøyen. Men faren var nok mere feltentomolog.

Noen artige episoder fra den tiden?

Du skal få noen smakebiter:

-Først noe som er «morsomt» i ettertid: Utdannelse av en skogsentomolog hadde i begynnelsen en noe spesiell utvikling. Per Hafslund ble ansatt av NISK som stipendiat i skogsentomologi. Sjefen, prof. Eide, ba T. H. Schøyen være faglig tilsynsleder og regnskapsfører for stipendiaten. Etter et halvt år i Sverige var det imidlertid slutt. Stipendiaten kjøpte nemlig en bil til 18 000 kroner, uten å spørre Schøyen. Schøyen ble nærmest rasende over denne «driftsutgiften». Det endte med at man måtte få en ny skogsentomolog. Alf Bakke ble den som overtok dette fagfeltet på NISK.

-Titlene statsentomolog og statsmykolog kunne for mange være vanskelig både å forstå og å uttale. T. H. Schøyen fortalte meg f. eks. om en episode fra 1918. Han ble innkalt til daværende statsminister og landbruksminister Gunnar Knudsen som hadde fått henvendelse om at titlene burde endres. På direkte spørsmål om dette svarte Schøyen

kontant: «Det er mange som kan bli statsminister, men det er bare en som kan bli statsentomolog». Dette svaret kunne ikke statsministeren stå for og Schøyen fikk beholde tittelen (som var i bruk til 1987).

-På tjenestereise i Solør, Grue Finnskog, sammen med statsmykolog I. Jørstad opplevde jeg en artig episode. Vi ble buden på kaffe på en gård nær svenskegrensen. Da kona på gården, som var svensk, oppdaget at statsmykolog Jørstads kopp var tom, ble hun meget forskrekket og sier: «Men snälla **statsnekrologen**, skall det inte vara lite mera kaffe»!!!

Drev Schøyen egen forskning som statsentomolog?

Ja, særlig i sine yngre år. Han ledet og administrerte virksomheten på en god måte og besvarte utallige innsendte prøver. Da jeg begynte i 1946 var det mange problemer å ta fatt på, og Norges Landbruksvitenskapelige Forskningsråd gav midler. Vi begynte med et kålfueprosjekt, og deretter tok vi for oss problemene med gulrotflua, -disse prosjektene ble ledet av meg under Schøyens overoppsyn. Senere ble det et flerårig prosjekt på kirsebærflua. Disse prosjektene førte til flere forsøksmeldinger fra Statens Plantevern.

Hvordan var utstyr og bemanning på denne tiden?

Vi hadde lite utstyr og hjelp på den tida. Jeg husker en assistent som satt i timevis på baken i kålåkeren for å studere kålfluas oppførsel under eggleggingen. Utstyret var øynene. Primitivt, -men i dag er det kanskje mangel på direkte, tålmodige observasjo-

N. E. F.



Herr. hagebr.kand. J. Fjeldalen.....

*Man har herved den ære å meddele Dem
at De er innvalgt som medlem av*

NORSK ENTOMOLOGISK
FORENING

Oslo 19. - XII. - 1946.....

Fredrik Næving
.....
Formann

Ola Svalheim
.....
Sekretær

Det var stil over medlemskapet i NEF i gamle dager.

ner? Schøyen fikk i gang mange prosjekter fra 1946 til-55, til jeg overtok som statsentomolog. Fra da av ble det lettere å få tak i penger fra forskningsrådet. Gudmund Taksdal, Torgeir Edland og Trygve Rygg (senere statsentomolog etter meg) ble prosjektmedarbeidere og fikk etter hvert faste stillinger.

Jeg var ivrig etter å gå løs på mange problemer, og Landbruksdirektøren hadde et tvisyn på mitt lederskap: Han syntes jeg «kjørte for fort» og ba om for mange stillinger! I sin tid hadde statsentomolog W. M. Schøyen arbeidet helt alene, og hans etterfølger T. H. Schøyen fikk en midlertidig assistent først i 1944, -det var Husaas, som sluttet i 47/48. Jeg må også fortelle at i 1943/44 spleiset Viltundersøkelsene og Plantevernet på en skrivemaskin, slik at brevene kunne maskinskrives! Likeledes delte de to institusjonene en kontordame på den tiden. Schøyen hadde stort sett brukt håndlupe, men jeg fikk etter hvert tak i et binokular. Det var et stort fremskritt. Statsmykolog Jørstad hadde forøvrig allerede mikroskop, -det var jo en nødvendighet i den bransjen.

Ved flyttingen fra Zoologisk og Botanisk Museum i Oslo til nytt instituttbygg på Ås (Fellesbygget) i 1958 ble situasjonen totalt endret. Moderne laboratorier og nytt utstyr førte til en betydelig utvidelse av forskningen, og etter hvert en omfattende undervisning for jord- og hagebruksstudentene ved NLH. Jeg underviste forøvrig i landbruksentomologi fra 1951 til -89.

Du har bygget opp en svær referansesamling av gnag- og sugeskader på planter her på Plantevernet, -et helt herbarium over ulike skadebilder. Når begynte du med det?

Helt fra starten. Jeg var veldig interessert i alle slags skader på dyrkede planter, -senere også på ville planter, busker og trær. Vi fikk ofte innsendt prøver, og etter hvert som vi ble flere personer, var det fint at alle hadde en «fasit» som de kunne konsultere. Samlingen består i dag av ca. 3200 eksikater fordelt på ca. 330 arter.

-Her må jeg fortelle en historie jeg opplevde i Rogaland i 1955, som nyansatt statsentomolog. Etter er kurs for fruktdyrkere tok jeg som vanlig en tur opp i en frukthage for å se på situasjonen. Hele tiden ble jeg fulgt av en gammel, krokete gubbe. Ingen sa noe. Jeg tittet på bladene, snudde og vendte på dem. Så sa gubben: «Er du den nye statsentomologen?». -Jo, jeg var da det. Skuffet og bebreidende så han på meg og sa: «Han gamle statsentomologen brukte *lupe*, han!».

Et skadedyr som du husker spesielt godt?

Ja, det må bli plommebladmidten. Den oppdaget jeg i min flotte binokularlupe i 1951. Tidligere hadde man trodd at det skadebildet som den skapte, var forårsaket av kaliummangel i jorda. Men tilførsel av kalium virket ikke. Nå ble plutselig mange gamle skader forklart, -bl.a. blader som var tatt vare på fra Leikanger i 1930. Jeg så midten i aktivitet i binokularlupen, og infeksjonsforsøk bekreftet skaden. Schøyens håndlupe hadde vært for grov, og Jørstads mikroskop for fint til å se midten. Jørstad var lykkelig, og ikke fornærmet over min oppdagelse.

Fortell litt om dine entomologkollager, og møtene i Entomologisk Forening.

Jeg tenker med glede tilbake på den fine kontakten jeg fikk med konservator Natvig på Museet i Oslo. Han var snill og hjelpsom, og hadde en veldig bredde i sin kunnskap. En ekte entomolog, som åpnet samlingene og hjalp til med vanskelige ting. På den tiden hadde foreningen alltid møtene på museet, og jeg husker den gode *atmosfæren* omkring disse møtene. På hvert møte fortalte 2-3 personer litt om sine temaer og problemer, og så var det diskusjon. Alle hadde med seg matpakke, og Natvigs faste kontordame, frk. Thorbjørnsen, kokte kaffe.

For en ny, ung entomolog like etter krigen var disse møtene både hyggelige og lærerike. Protokollen forteller at vi faktisk var mellom 11 og 25 stykker på møtene. Foruten Natvig, var selvsagt Strand og Økland faste deltagere, likeledes Schøyen, Sundt og Semb-Johansson. Når Sundt skulle fortelle om sine biller (Ptiliider), startet han alltid med å kremte 3 ganger. Sundt var forøvrig brukseier på Svartskog og inviterte en gang medlemmene hjem til seg, med stor middag. Jeg hadde også kontakt senere med Sundt ved at han som jord- og skogeier av og til sendte inn prøver til Plantevernet.

Holgensen var sjelden på møtene, siden han ikke bodde i Oslo. Opheim var god på sommerfugler. Som ung var han ofte i opposisjon til de eldre, og det kunne bli ganske friske diskusjoner. Konservator Knaben derimot var mere stillfaren.

Jeg ble medlem av foreningen etter at jeg skriftlig den 19.12.46 var blitt anbefalt av Natvig og Kvalheim. Sistnevnte var ofte på møtene. Som lærer var han svært pedago-

gisk i sine fremførelser, og det var nyttig for oss unge. Han fikk dannet en junioravdeling av foreningen på Ruseløkka skole, som var meget vellykket i mange år. Han var en god mann for tilveksten både innen entomologien og foreningen.

Noe av det fine med møtene i foreningen var altså det intime miljøet, men også at Natvig som formann passet på at alle i løpet av året kom til orde med korte innlegg om sine fagfelter og sine nyheter. Jeg ser for meg Økland, når han lente seg tilbake i stolen og stakk fingrene i vesten. Litt høytidelig var han, likesom Schøyen, men likevel hyggelig og jovial. Særlig innen økologien var han god. Faktisk disputerte han på snegler. Han satt forøvrig mye hjemme og jobbet, og skrev bl.a. flere populære bøker. Jeg hadde ham som lærer i zoologi på NLH, - Økland reiste da fram og tilbake fra Oslo. Det fantes ingen rene stillinger i entomologi ved universiteter og høyskoler under og like etter krigen. Entomologi var en bigeskjeft for zoologer. Og under selve krigen ble foreningenes møter holdt hjemme hos Økland. Det var før min tid. Men jeg husker godt foreningens 50-års jubileum i 1954, som også ble holdt hjemme hos Økland. Fru Økland var alltid så flink til å gjøre i stand mat og annet.

Bille-eksperten Andreas Strand var en av de ivrigste foredragsholderne på møtene. Han reiste mye og hadde ofte spennende funn å fortelle om. Og dette skapte ivrige diskusjoner om artenes utbredelse, osv. blant den eldre garde. Men jeg må innrømme at det første året i foreningen forstod jeg ikke noe av Strands foredrag! Alt var knyttet til funn av *arter*, og det ble en masse latinske navn jeg ikke kjente. Etter hvert som jeg kom inn i terminologien, ble det imidlertid interessant.

Det er synd at det ble slutt på tradisjonen med å ha møtene på Tøyen. Et særegent og godt miljø forsvant med det.

Apropos stillinger, det var faktisk på Plantevernet at veksten i entomologiske stillinger skjedde (bl.a. en stilling som høyskolelektor i landbruksentomologi). Det var mye nytt å forholde seg til like etter krigen, bl.a. at DDT ble tatt i bruk.

Hvilke entomologer hadde du mest faglig kontakt med?

Hvis du mener hjelp til bestemmelse av materiale, var det to stykker: Strand til å bestemme biller og Opheim til å bestemme sommerfugler. Strand bestemte eller verifiserte alt «problematisk» billemateriale her på Plantevernet. Hver eneste høst fikk han en ladning biller fra meg. Også for alle yngre billefolk var han uerstattelig og svært hjelpsom. Han var i det hele en stor og idérik entomolog. Han hadde en unik evne til å finne sjeldne arter og brukte utradisjonelle metoder, -fra å endevende kuruker til å håve biller fra motorsykkel.

Opheim inviterte jeg ut til Plantevernet hver eneste høst fra 1955, så han kunne gå gjennom årets innsamlinger. Han fikk betalt for den jobben. Ellers satt han nesten fast på Museet. Egentlig var han ingeniør og hadde en malingsfabrikk, men jeg forstod aldri hvem som drev den fabrikken. Opheim og jeg ble gode venner, og dro iblant på samleturer sammen. Jeg husker særlig en gang jeg fant en perlemorsommerfugl jeg ikke kjente på en myr i Østfold. Jeg glemmer ikke Opheims reaksjon da jeg viste den til ham. Arten var nemlig ny for fylket. Høytidelig tok Opheim meg i hånda og gratulerte. Ingen

misunnelse, - det var en oppriktig gratulasjon. Men alvorlig, uten et smil. Dette var den gamle skolen, da nye funn var en liten høytidelighet, - liksom litt historisk. Senere, da jeg viste ham en liten, rød måler ny for Norge, tatt på myra her på Ås, var ritualet det samme: Håndtrykk og gratulasjon.

Hadde du mye kontakt med nordiske kolleger?

Jada, blant annet i nordiske prosjekter. Men også de nordiske møtene var verdifulle. Et av dem (i 1965) hadde utferd til Flåm. Herfra stammer forøvrig den legendariske hendelsen da Reidar Mehl hadde samlet en rekke ufarlige hannveps på skjermplanter, og slapp disse ut under middagen! Særlig damene var skrekkslagne. Et annet minne fra Flåm-møtet var en liten mini-ekskursjon som Lindroth og jeg tok oppover fjellet. Lindroth var glad i øl, og vi hadde med 6 flasker som vi la til kjøling i bekken vi fulgte, med ca. en halv times gange mellom flaskene. De ble lagt på plass på oppturen, og nytt på nedturen. Planen var vellykket, bortsett fra at det var én flaske vi ikke klarte å finne igjen, - en av de siste. Dette kom Lindroth aldri over, - det gnagde ham i lang tid!

Ellers husker jeg at jeg hadde kontakt med en islandsk entomolog, Geir Gigja. Det var nemlig en grasflylarve - et nattfly - som gjorde skade på grasrøtter på Island. Før århundreskiftet hadde også W. M. Schøyen beskrevet skader fra Finnmark. Gigja tok for seg histore og sagaer fra Island og fant at denne arten hadde gjort synlige skader på gras ca. hvert tiende år på Island siden 1608! Vi korresponderte om dette, som jeg syntes var veldig spennende.

«Statsentomolog» er ikke lett å skrive riktig. Men posten kom fram!

Herr. Dr. J. Fjeldalen,
adm. leder, Statsentomolog

Herr statsentomolog

Statsetnomolog

Forsøksleder

Dr. J. A. C. Fjeldalen

Professor, Statsentomolog

Statsentomolog

Herr statsentomolog

Dr. Jac. Fjeldalen

Professor og Fru J. Fjeldalen

Statsentomolog J. Fjeldalen

Herr statsentomolog

The Rector
Statens Plantevern

Statsentomolog

Statsentomolog

Til Rector
Fellesbygget

Statsentomolog
Sdm. dir. Jac. Fjeldalen
Statens Plantevern

Statsentomolog

Statsentomolog

Statsentomolog

And.sjef Jac.
J. Fjeldalen

Statsentomolog

Ya Bielellahn

Tomologen



Fillipbygget
Vollebekk,

Herr Lot

Statsentomolog Jac. Fjeldalen,

Statsentomolog

Statsentomolog
Amneus Fjeldalen

dir. Bildalen

Adm. leder av pl. vernet
Herr Jan Fjeldalen

Statsentomolog

Hr. statsetnomologen

Statsentomologen

Statsentomologen

Statsentomolog

Statsentomolog

Statsentomolog

Statsentomolog

Statsentomolog

Statsentomolog

Statsentomolog

Statsentomolog

Statsentomologen

Statsentomolog

Statsentomolog

Statsentomolog

Konservator Fjeldalen

Bestyrer

Institutionschef J. Fjeldalen

Statsentomolog Fjeldalen

Statsentomolog

Statsentomologen

Statsentomolog

Statsentomolog

Insekt-Nytt 26 (1/2) 2001

Forøvrig hadde jeg mye nordisk og internasjonal kontakt på plantevernssiden, og mye reisevirksomhet utenlands i embeds medfør. Viktigst var kanskje arbeidet med å hindre spredning av internasjonalt farlige skadegjørere. Som landbruksdepartementets delegat til årsmøtene og ulike fagkomiteer i Den Europeiske Plantevernorganisasjon (EPPO) i Paris deltok jeg i dette arbeidet i årene 1956-86. Her ble bl.a. grunnlaget lagt for internasjonale fytosanitære regler for import og eksport av planter etc.

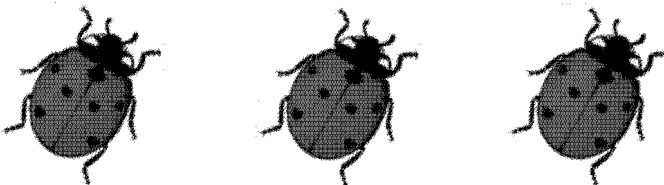
Arbeidsoppgavene dine som statsentomolog har vel dreid seg mest om skadeinsekter. Men du har også hatt interesse for insektfaunaen knyttet til ville planter?

Ja, i høyeste grad. For å forstå skader og skadegjørernes levevis, må man være fortrolig med økologi generelt og artenes levevis på ville planter. Særlig artenes vertplanter er viktig. Et eksempel kan illustrere dette. Mange tror at alle mariehøner er nyttedyr, men det er ikke tilfelle. En gang tok jeg vare på noen spesielle gnag på engsmelle, som var forårsaket av den 24-prikkede mari-

høna. 6-7 år senere fikk jeg tilsendt en prøve av gnag på nellik i veksthus. «Ja, her har nok den 24-prikkede mariehøna vært på ferde», kunne jeg si til veksthuseieren. Han var imponert, og jeg litt stolt over at jeg ut fra feltkunnskap kunne avsløre synderen. Engsmelle og nellik hører jo begge til nellikfamilien. (Jfr. Insekt-Nytt nr. 2, 1991).

I det siste har jeg forøvrig hatt gleden av å kunne gi fra meg litt opplagret kunnskap om to «glemte» temaer her til lands: Gallmidd og skjoldlus, begge som spesialhefter av «Insekt-nytt» (hhv. nr. 3-1995 og 3-1996). Også som pensjonist er interessen for faget fortsatt levende!

*Intervjuet av Sigmund Hågvar
Inst. for biologi og naturforvaltning
Postboks 5014, NLH,
1432 ÅS*



Båndfjellfly *Anartomima secedens* ny for Nordland (NSI)

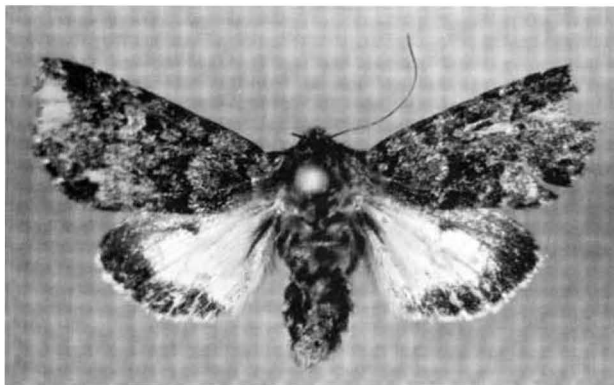
Sigmund K. Hansen

En noe slitt hunn av båndfjellfly *Anartomima secedens* (Walker, 1858) (Noctuidae) ble tatt med håv om ettermiddagen den 16. juli 2000, sørvest for Stor-Graddismassivet i Saltdal kommune i Nordland. Terrenget den fløy i er myr med oppstikkende skiferknauser, høydelag 600 moh. i fjellbjørkeskog. EIS-rute er 127. Dette er det niende registrerte funnet i Norge, og det første i Nordland, idet nærmeste kjente lokalitet ligger i TRI. Rødlistestatus er R.

Anartomima secedens beskrives i Skou (1991) som en eurosibirsk art, med (noe dårlig kjent) utbredelse fra Baikal-området gjennom nordlige Sibir og nordlige Russland til Fennoskandia. I Norden forekommer under-

arten *bohemani* (Stdgr.). Arten beskrives som sjelden i Troms og Finnmark, lokalt forekommende i Lule og Torne Lappmark i Sverige og sjelden i nordre Finland. Biotopen beskrives som gammel barskog fra 300 moh, og (vanligst) fjellbjørkeskog til like over tregrensa. Flytetid slutt juni til midt juli, med ukjent næringsplante for larven, som har toårig utvikling. Voksne individer beskrives til bare å fly i «like» år. Hannen er nattflyger, hunnen er sett flygende om ettermiddagen.

Det siste kan jeg jo bekrefte, jfr. **Figur 1**. Det ble i løpet av et par dager sett flere dagflygere med gule bakvinger, men dette kan jo ha vært arter som *A. cordigera* eller



Figur 1. Båndfjellfly *Anartomima secedens* tatt med håv om ettermiddagen 16. juli 2000, sørvest for Stor-Graddismassivet i Saltdal kommune i Nordland (NSI; EIS 127). Foto: Sigmund K. Hansen.

A. myrtilli. Lokaliteten ligger for øvrig i et område som vil bli utredet mht. mulig framtidig vern som nasjonalpark.

Hansen og Aarvik (2000) oppgir 8 kjente funn i Norge: **HEN** Trysil: 1998; **OS** Ringebu: 1922; **TRI** Målselv: 1897; **FV** Alta: 1970/1982/1994; **FN** Tana 1986 og **FØ** Sør-Varanger: 1892.

Aarvik et al. (2000), som er den ferskeste oversikten, viser ikke nye funn, og jeg går derfor ut fra at mitt funn i 2000 er det første i Nordland.

Funnet av *A. secedens* er så langt det sjeldneste etter ni «ekspedisjoner» til området rett nord for Saltfjellet i perioden 1991-2001. Det er meningen å komme tilbake med en

lengre artikkel fra dette området i et senere nummer av *Insekt-Nytt*.

Litteratur

Hansen, L. O. & Aarvik, L. 2000. Sjeldne insekter i Norge. 3 Sommerfugler (Lepidoptera). NINA Fagrapport 38, 1-145.

Skou, P. 1991. Nordens Ugler. Danmarks dyreliv bind 5, Apollo Books, Stenstrup 1991.

Aarvik, L., Berggren, K. & Hansen, L.O. (auct.) 2000. Catalogus Lepidopterorum Norvegiae. Lepidopterologisk Arbeidsgruppe/Zoologisk Museum, Universitetet i Oslo/Norsk Institutt for Skogforskning, Ås. Oslo 2000.

Forfatterens adresse:

*Sigmund K. Hansen
Kristiansro 4
3732 SKIEN*

Norske gresshopper, kakerlakker og saksedyr på nett

<http://www.nhm.uio.no/norort/>



Skogsaksedyr, foto Lars Ove Hansen

Nye funn av sommerfugler i Norge 1

Leif Aarvik og Kai Berggren

Denne lista omfatter nye regionfunn i forhold til den norske sommerfuglkatalogen (Aarvik et al. 2000). For enkelte sjeldne arter er det imidlertid tatt med funn selv om de ikke representerer noe nytt funn for en region. Det er også enkelte eldre funn som av ulike årsaker ikke kom med i katalogen. Videre gis det en kort omtale av arter som er nye for landet.

Sommerfuglsesongen 2000 ble for det første preget av en lang og mild høst, for det andre av usedvanlig mye nedbør i de østlige landsdelene. På Østlandet og Sørlandet har den fuktige forsommeren gått ut over mange arter som har larver i denne perioden. Vi konstaterer at mange dagsommerfugler er nede i en bølgedal, for eksempel har neslesommerfuglen nesten ikke vært å se på Østlandet og Sørlandet de to siste årene. Nattdfly av slektene *Xanthia* og *Agrochola* som pleier å opptre i store mengder i august-september, har vært usedvanlig fåtallige. Den milde høsten med sydlige vinder førte til en strøm av tilflyvere fra syd. På Sørlandet har det vært store mengder av pyralidene *Udea ferrugalis* og *Nomophila noctuella*. I denne landsdelen ble også den migrerende pyraliden *Palpita vitrealis (unionalis)* oppdaget for første gang. Av andre sjeldne immigranter kan nevnes nattdflyene *Peridroma saucia* og *Spodoptera exigua* (sistnev-

te funnet for tredje gang i Norge). Likeså har måleren *Orthonama obstipata* blitt tatt i flere eksemplarer. Det er meldt om observasjoner av vandregulvingen (*Colias croceus*) i Østfold og Akershus, og på Einarsneset i Farsund i Vest-Agder ble det fanget et eksemplar. Vandrehvitvingen (*Pontia daplidice*) ble tatt i Norge for annen gang.

m=hann

f=hunn

Nye arter for Norge

Bohemannia quadrimaculella (Boheman, 1853) (Nepticulidae)

AAY Arendal: Tromøy, Botne (EIS 6) 1m 27. juli 2000 S.A. Bakke leg.

Dette dvergmøllet er utbredt i Mellom-Europa, i Danmark og den aller sydligste delen av Sverige. Den oppgis å være lokal i sin opptreden. Biologien er utilstrekkelig kjent, men larven angis å leve i knopper av svartor (*Alnus glutinosa*). De voksne sommerfuglene fanges oftest ved banking av greiner av svartor. Fargebilde av den voksne sommerfuglen, genitaltegninger og utfyllende informasjon finnes hos Johansson et al. (1990).

Eucosma aemulana (Schläger, 1849)
(Tortricidae)

AAV Arendal: Tromøy, Gjervoll (EIS 6) 1m 1-7. august 2000 S.A. Bakke leg. Eksemplaret ble fanget i lysfelle. Denne arten har vi ventet på i Norge, ettersom den i Sverige går opp langs vestkysten til Bohuslän (Svensson et al. 1994). Ellers er den utbredt over det meste av Europa. Også påvist i Korea og Japan. Larven lever i august-september i blomsterhodene av gullris (*Solidago virgaurea*), og de voksne sommerfuglene flyr i juli-august. Sommerfuglen er avbildet i farger av Bradley et al. (1979), og genitaliene av Razowski (1987).

Vitula biviella (Zeller, 1848) (Pyralidae)

VAY Kristiansand: Flekkerøy, Beltevinga (EIS 2) 1m 23-30. juli 2000 K. Berggren leg. Eksemplaret ble tatt i lysfelle. Denne arten har sakte utvidet sitt utbredelsesområde i løpet av de siste 40 år. Til Danmark kom den først i 1956, og har siden bredt seg mot nord og vest (Palm 1986). Det norske funnet må sees i sammenheng med denne ekspansjonen. I Sverige er den kjent fra de sydligste og sydøstligste områdene, nordligst i Uppland (Svensson et al. 1994). Arten er vidt utbredt i Europa. Larven lever i hannblomstene av furu. Flyvetiden er fra midten av juli til midten av august (Palm 1986). Sommerfuglen er avbildet av Palm (1986).

Agriphila deliella (Hübner, 1813)
(Crambidae)

VAI Audnedal: Viblemo (EIS 5) 2m 26. august-2. september 2000 leg. K. Berggren. Eksemplarene ble fanget i en lysfelle. Denne arten har også vært ventet i Norge, men lokaliteten er noe overraskende. Den burde

snarere ha dukket opp i sanddynene på Lista. Imidlertid kan det tenkes at det finnes små sandområder langs elva i Audnedal, og at dyrene fra Viblemo kommer herfra. Sommerfuglen finnes i Syd-Sverige og i Danmark der den er vanlig langs vestkysten av Jylland. Utover dette er den vidt utbredt i Europa og Nord-Afrika øst til Kaukasus. De tidligere stadier er ukjente, men sommerfuglen er knyttet til tørre sandete steder, særlig langs kysten. Den er avbildet i farger av Palm (1986).

Palpita vitrealis (Rossi, 1794)
(synonym: *unionalis* Hübner, 1796)
(Crambidae)

VAY Kristiansand: Flekkerøy, Beltevinga 1f 30. september 2000 leg. R. Voith.

I Nord- og Mellom-Europa opptrer denne arten kun som immigrant. Den er hjemmehørende i Syd-Europa, i hele Afrika og i Asia. Larven kan utvikle seg på en mengde ulike vekster. Sommerfuglen er avbildet av Palm (1986).

Eupithecia millefoliata Rössler, 1866
(Geometridae)

VAY Kristiansand: Kjevik 1m 16-25. juli 2000 leg. K. Berggren.

Denne dvergmåleren har tidligere vært meldt som norsk (Andersen & Søli 1988), men materialet som oppbevares på Zoologisk museum i Bergen, viste seg ved genitalundersøkelse å tilhøre andre

Eupithecia-arter. Sommerfuglen er sjelden i den sydligste delen av Skandinavia og Finland. Enkelte år opptrer den imidlertid i større antall. Det skjedde sist i Syd-Sverige i 1997 (Hydén 1998). Ellers er arten utbredt over størstedelen av Europa og østover til Sibir. Biotopen er tørre og varme steder nær kysten der larvene om høsten kan finnes i blomsterstanden av vanlig ryllik (*Achillea millefolium*). Sommerfuglen og genitaliene er avbildet av Skou (1984).

Holoarctia puengeleri (O. Bang-Haas, 1927) (*cervini* sensu auct., *fridolini* Torstenius, 1971) (Arctiidae) (**Figur 1**)

FN Porsanger (nøyaktig lokalitet ikke angitt) pupper i antall og enkelte larver 22-26. juni 2000 leg P. Sjøkvist & R. Selldén. Larvene og puppene ble funnet under steiner, og et antall sommerfugler ble klekt. Ellers i Nord-Europa er denne bjørnespinneren kjent fra fjellet Nissuntjärro i Nord-Sverige og fjellet Khibini på Kola (Sotavalta et al. 1984). *H. puengeleri* regnes nå som en egen art, atskilt fra *H. cervini* (Fallou, 1864) som er begrenset til Alpene (Pöyry & Kullberg 1997). *H. puengeleri* er utbredt fra Nord-Europa gjennom Sibir til Alaska. Den er også påvist i Mongolia (Pöyry & Kullberg 1997). Biotopen er steinete fjellskråninger eller rasmarek der larvene lever på musøre (*Salix herbacea*). Det er sannsynlig at den også kan leve av andre grønne planter dersom de er tilgjengelige på biotopen. Larver, pupper og for en stor del også imago, lever under steiner. Utviklingen tar to år. Biologien er beskrevet i detalj av Sotavalta et al. (1984) som også avbilder sommerfuglen og de tidligere stadier.

Nye regionfunn og funn av sjeldne arter

Adelidae

Nematopogon robertella (Clerck, 1759).
TEI Bø: Lifjell, Bøkstulnatten 1m 2. juli 2000 (L. Aarvik).

Tineidae

Nemapogon wolffiella Karsholt & Nielsen, 1976. VAY Kristiansand: Kjevik 2m 4. juni-23. juli 2000 (K. Berggren).

Niditinea striolella (Matsumura, 1931).
AAY Arendal: Tromøy, Gjervoll 3m 23. juni-21. juli 2000 (S.A. Bakke).

Bucculatricidae

Bucculatrix nigricomella (Zeller, 1839). TRI, Storfjord: Skibotn, Brennfjell 1m 5. juli 2000 (L. Aarvik).

Yponomeutidae

Swammerdamia caesiella (Hübner, 1796).
TEI Bø: Lifjell, Bøkstulnatten 2m 2. juli 2000 (L. Aarvik).

Ypsolophidae

Ochsenheimeria urella Fischer von Röslerstamm, 1842. Ø Hvaler: Asmaløy, Huser 1m 1f 12. august 2000 (O. Sørlibråten).

Plutellidae

Plutella hyperboreella Strand, 1902. FV Alta: Kåfjord 1f 7. juli 2000 (O. Sørlibråten). (Gjenfunn på den eneste kjente lokaliteten i Norge som også er typelokalitet for arten).



Figur 1. Flekket bjørnespinner *Holoarctia puengeleri* fra Porsanger (FN). Pupper i antall og enkelte larver ble funnet 22-26. juni 2000 av P. Sjøkvist og R. Selldén. Hunn øverst og hann nederst. Foto: Leif Aarvik.

Rhigognostis annulatella (Curtis, 1832).
TEY Kragerø: Jomfruland 1m 9. juni 1990
(S.A. Bakke).

Glyphipterigidae

Glyphipterix bergstraesserella (Fabricius,
1781). **TEI** Bø: Lifjell, Bøkstulnatten 1m 2.
juli 2000 (L. Aarvik).

Elachistidae

Elachista humilis Zeller, 1850. **OS** Vestre
Toten: Villåsen 1m 11. juni 2000 (P. Nedre-
berg).

Elachista stabilella Stainton, 1858. **VAY**
Kristiansand: Flekkerøy, Beltevinga 1m 4. juni
2000 (K. Berggren) (2. norske funn).

Coleophoridae

Coleophora milvipennis Zeller, 1839. **VAY**
Kristiansand: Kjevik 1m, 1f 25. juni-30. juli
2000 (K. Berggren).

Coleophora prunifoliae Doets, 1944. **Ø**
Hvaler: Asmaløy, Huser 2m larvesekker på
slåpetorn (*Prunus spinosa*) 3. juni 2000 (O.
Sørlibråten).

Coleophora violacea (Ström, 1783). **Ø**
Hvaler: Asmaløy, Huser 1f larvesekk på lind
(*Tilia cordata*) 25. september 1999, klekt 15.
juli 2000 (O. Sørlibråten).

Coleophora frischella (Linnaeus, 1758).
VAY Kristiansand: Kjevik 1m 4-11. juni 2000
(K. Berggren).

Coleophora caespititiella Zeller, 1839. **VAY**
Kristiansand: Bråvann 1m 9. juni 2000;
Kristiansand: Kjevik 1m 4-11. juni 2000 (K.
Berggren) (Tidligere bare et funn fra **AK**,
Vestby).

Coleophora ramosella Zeller, 1849. **Ø**
Hvaler: Guttormsvauen, 1m, 2f larvesekker
på gulltris (*Solidago virgaurea*) 3. juni 2000
(O. Sørlibråten); **AAV** Arendal: Tromøy,
Bjelland 2m larvesekker på gulltris (*Solidago*
virgaurea) 21. mai 2000 (S.A. Bakke) (3 og
4. norske funn).

Coleophora artemisiella Scott, 1861. **Ø**
Hvaler: Asmaløy, Huser 3m, 1f larvesekker
på markmalurt (*Artemisia campestris*) 25.
september 1999 (O. Sørlibråten) (2. norske
funn).

Amphisbatidae

Pseudatemelia flavifrontella (Denis &
Schiffenmüller, 1775). **AK** Frogg: Digerud 9.
juni 2000 (S.A. Bakke).

Gelechiidae

Monochroa cytisella (Curtis, 1837). **VE**
Tjøme: Moutmarka 1m 19. juli 2000 (R. Voith).

Monochroa tetragonella (Stainton, 1885).
AAV Arendal: Tromøy, Tromlingene 1m 1f
28. juni 2000 (S.A. Bakke).

Monochroa arundinetella (Stainton, 1858).
VAY Kristiansand: Flekkerøy, Beltevinga 1f
23. juli 2000 (K. Berggren) (Gjenfunn på
lokaliteten der arten ble funnet ny for Norge
i 1999); **VAY** Lyngdal: Østre Egeland gård 1f
9-25. juli 2000 (R. Voith) (2. norske lokalitet).

Scrobipalpa clintoni Povolný, 1968. **VAY**
Kristiansand: Flekkerøy, Beltevinga 1m, 1f,
pupper i stengler av krushøymole (*Rumex*
crispus) 18. mars 2000 (K. Berggren).

Zygaenidae

Zygaena viciae (Denis & Schiffermüller, 1775). **OS** Gran: Brandbu 1m 13. juli 1961 (A. Nielsen).

Sesiidae

Synanthedon culiciformis (Linnaeus, 1758). **BØ** Drammen: Underlia 1f mai 1993 (L.O. Hansen).

Tortricidae

Acleris hastiana (Linnaeus, 1758). **SFI** Årdal: Skåri 1m 11. mai 2000 (C. Christiansen).

A. logiana (Clerck, 1759). **SFI** Årdal: Skåri 1m 11. mai 2000 (C. Christiansen).

Archips crataegana (Hübner, 1799). **Ø** Fredrikstad: Rauer 1m 14-16. juli 2000 (T.J. Olsen & A.L. Aase).

Pandemis dumetana (Treitschke, 1835). **VE** Tjøme: Moutmarka 1m 25. juli 2000 (R. Voith) (Tidligere fra **AAV** Arendal og Frøland, samt **VAY** Kristiansand).

Olindia schumacherana (Fabricius, 1787). **HOI** Ullensvang: Lofthus, i antall juni-juli 2000 (G. Jaastad).

Bactra lancealana (Hübner, 1799). **STI** Oppdal: Skardalen, Håkersetra 1m 1-4. august 2000 (S.A. Bakke).

Pseudosciaphila branderiana (Linnaeus, 1758). **OS** Vestre Toten: Villåsen 1m 16. juli 2000 (P. Nedreberg).

Apotomis inundana (Denis & Schiffermüller, 1775). **VAY** Kristiansand: Kjevik 1m 9-16. juli 2000 (K. Berggren).

Argyroploce aquilonana Karvonen, 1932. **FV** Alta: Grønnåsen 1m 3-10. juli 2000 (O. Sørlibråten).

Phiaris siderana (Treitschke, 1835). **MRY** Molde: Fuglset 1f, juni 2000 klekt fra spirea (*Spiraea*) (A. Bakke).

Phiaris aurofasciana (Haworth, 1811). **AAV** Arendal: Tromøy, Botne 1m 15-17. juli 2000; Tromøy, Hefte 1m 1-16. juli 2000 (S.A. Bakke) (Tidligere bare et funn fra **VE** Larvik).

Phiaris dissolutana (Stange, 1866). **HES** Våler: Gravberget, Gjeddebekken syd, 2m 5-19. juli 1999 (L. Aarvik & T. Kvamme) (4. norske funn).

Ancylis geminana (Donovan, 1806). **VAY** Kristiansand: Flekkerøy, Beltevinga 1m 4-11. juni 2000 (K. Berggren).

Ancylis subarcuana (Douglas, 1847). **TRI** Storfjord: Skibotn, Lulle 1m 9. juli 2000 (L. Aarvik).

Epinotia nemorivaga (Tengström, 1848). **TRI** Storfjord: Skibotn, Brennfjell 1m 9. juli 2000 (L. Aarvik).

Epinotia granitana (Herrich-Schäffer, 1851). **Ø** Hvaler: Guttormsvauen 1m 3. juni 2000 (O. Sørlibråten).

Dichrorampha flavidorsana Knaggs, 1867. **VAY** Kristiansand: Kjevik 2m 18. juli-1. august 2000 (K. Berggren).

Strophedra nitidana (Fabricius, 1794). **Ø** Hvaler: Guttormsvauen 1m 3. juni 2000 (O. Sørlibråten).

Alucitidae

Alucita hexadactyla Linnaeus, 1758. **STI** Malvik: Vikhammeråsen 1. oktober 2000 (O. Hanssen).

Pterophoridae

Cnaemidophorus rhododactyla (Denis & Schiffermüller, 1775). **VE** Tjøme: Moutmarka 1m 12. juli 2000 (R. Voith).

Adaina microdactyla (Hübner, 1813). **VE** Tjøme: Verdens Ende 1f februar 2000, klekt fra stengel av hjorterot (*Eupatorium cannabinum*) 15. juli 2000 (A. Fjellberg) (3. norske funn).

Pyralidae

Aphomia zelleri Joannis, 1932. **AAY** Arendal: Tromøy, Bjelland 1f 26. juli 2000 (S.A. Bakke).

Aglossa pinguinalis (Linnaeus, 1758). **TEI** Seljord: Seljord 1f 1. juli 2000 (S.A. Bakke).

Assara terebrella (Zincken, 1818). **NTI** Lierne: Østborg 1m 20-28. august 1996 (A. Bakke, T. Kvamme, L. Aarvik).

Crambidae

Scoparia ancipitella (La Harpe, 1855). **VE** Tjøme: Moutmarka 1m 24. juni-1. juli 2000 (R. Voith).

Witlesia pallida (Curtis, 1827). **NSY** Lurøy: Dyrøya 2m 31. juli 2000 (K.A. Meyer).

Evergestis limbata (Linnaeus, 1767). **VE** Tjøme: Moutmarka 1m 13. juli 2000 (R. Voith) (2. norske funn).

Ostrinia nubilalis (Hübner, 1796). **VAY** Lyngdal: Ytre Egeland gård 1m 2. juli 2000 (R. Voith) (2. norske funn).

Lasiocampidae

Euthrix potatoaria (Linnaeus, 1758). **VAY** Kristiansand: Flekkerøy, Beltevinga 1m 9-16. juli 2000 (K. Berggren).

Pieridae

Pontia daplidice (Linnaeus, 1758). **FØ** Sør-Varanger: Bjørnevannet 1f 22. juli 2000 (M. Falck) (2. norske funn).

Colias croceus (Fourcroy, 1785). **VAY** Farsund: Einarsneset 1m 4. september 2000 (R. Voith).

Lycaenidae

Lycaena phlaeas (Linnaeus, 1761). **TEI** Bø: Lifjell, Bøkstulnatten 1f 2. juli 2000 (L. Aarvik).

Nymphalidae

Melitaea diamina (Lang, 1789). **Ø** Marker: Kolstad 1m 24. juni 1984 (P. Tangen).

Hipparchia semele (Linnaeus, 1758). **TEI** Nissedal: Treungen 1m 18. juli 2000 (O. Sørlibråten).

Drepanidae

Habrosyne pyritoides (Hufnagel, 1766). **VE** Tjøme: Moutmarka 25. juli 2000 (R. Voith).

Geometridae

Apeira syringaria (Linnaeus, 1758). **VAY** Kristiansand: Flekkerøy, Beltevinga 2m 9-16. juli 2000 (K. Berggren).

Bupalus piniaria (Linnaeus, 1758). **STI** Trondheim: Sjetnemyra 1m 17. juni 1985 (S.A. Bakke).

Peribatodes rhomboidaria (Denis & Schiffermüller, 1775). **AAY** Arendal: Tromøy, Tromlingene 1m 30. juli 2000 (S.A. Bakke) (Tidligere bare fra **VAY** Farsund og Kristiansand).

Erannis defoliaria (Clerck, 1759). **BØ** Ringerike: Opperud 1m 2. oktober 2000 (S.A. Bakke).

Orthonama obstipata (Fabricius, 1794). **AK** Sørum: Sørliløkka 1m 22. november 2000 (O. Sørlibråten); **VAY** Kristiansand: Flekkerøy, Belteviga 1m 22-28. oktober 2000; Kristiansand: Kjevik 1-8. oktober 2000 (K. Berggren); Kristiansand: Øvre Gill 1m 24. oktober 2000 (R. Voith).

Eulithis testata (Linnaeus, 1761). **NSY** Bodø: Falkflaug 1f 2. august 1961 (A. Fjeldså).

Colostygia olivata (Denis & Schiffermüller, 1775). **AAV** Arendal: Tromøy, Botne 1f 28-30. juli 2000 (S.A. Bakke).

Perizoma affinitata (Stephens, 1831). **NTI** Lierne: Limannvika 1m 11. juni 1986 (S.A. Bakke).

Eupithecia analoga Djakonov, 1926. **NTI** Stjørdal: Stjørdal 1f 1952 (A. Bakke).

Eupithecia pygmaeata (Hübner, 1799). **ON** Nord-Fron: Vinstra, Hesteskobakken 1f 27. juni 1987 (S.A. Bakke).

Eupithecia trisignaria Herrich-Schäffer, 1848. **AK** Sørum: Egner 1f 2. august 1999; Ullensaker: Holtsætra 2f 23. juli 1998 (O. Sørlibråten).

Eupithecia assimilata Doubleday, 1856. **MRI** Sunndal: Oppdølstranda 1m 7-15. juni 1988 (S.A. Bakke); **STI** Trondheim: Gaulosen 1m 1f 3-5. juli 1987 (S.A. Bakke).

Eupithecia gelidata Möschler, 1860. **BV** Gol: Gol 4m 1f 11. juli 1962 (A. Nielsen).

Eupithecia innotata (Hufnagel, 1767). **BØ** Hurum: Mølen 20. mai 2000 (S.A. Bakke).

Chesias legatella (Denis & Schiffermüller, 1775). **VAY** Kristiansand: Flekkerøy, Belteviga 1m 24. september–1. oktober 2000; Kristiansand: Kjevik 1m 24. september–1. oktober 2000 (K. Berggren); **VAY** Lyngdal: Ytre Egeland gård 1f 9. oktober 2000 (R. Voith).

Malacodea regelaria Tengström, 1869. **OS** Vestre Toten: Villåsen 2m 22. april 2000 (P. Nedreberg).

Noctodontidae

Ptilophora plumigera (Denis & Schiffermüller, 1775). **VAY** Kristiansand: Øvre Gill 1f 16. oktober 2000 (R. Voith).

Arctiidae

Eilema complana (Linnaeus, 1758). **SFI** Årdal: Skåri 3m 7. august 2000 (C. Christiansen og E. Zakariassen).

Coscinia cribraria (Linnaeus, 1758). **TEY** Kragerø: Oterøy 1f juli 1998 (S.A. Bakke).

Spilosoma urticae (Esper, 1789). **Ø** Råde: Grimstad 1m 24. juni 2000 (E. Sørnes) (2. norske funn).

Acerbia alpina (Quensel, 1802). **FV** Alta: Grønnåsen 1m klekt, funnet som puppe 23. juni 2000 (P. Sjøkvist) (3. norske funn).

Noctuidae

Macrochilo cribrumalis (Hübner, 1793). **AAV** Arendal: Tromøy, Botne 1m 19-21. juli 2000 (S.A. Bakke); **VAY** Kristiansand: Flekkerøy, Belteviga 1m 15. juli 2000 (K. Berggren).

Hyphenodes humidialis Doubleday, 1850. **VE** Tjøme: Moutmarka 1f 25. juli 2000 (R. Voith).

Schrankia costaestrigalis (Stephens, 1834). **VAY** Kristiansand: Flekkerøy, Beltevinga 1m 6-13. august 2000 (K. Berggren) (Tidligere bare fra **AK** Ski og **AAY** Arendal).

Abrostola triplasia (Linnaeus, 1758). **VAY** Kristiansand: Flekkerøy, Beltevinga 1m 13-20. august 2000 (K. Berggren) (Første funn siden 1969).

Autographa buraetica (Staudinger, 1892). **VE** Tjøme: Moutmarka 1f 25. juli 2000 (R. Voith); **SFI** Årdal: Skåri 2m, 2f 7. august 2000 (C. Christiansen & E. Zakariassen); **NSI** Rana: Utskarpen 2m 21. juli 1980 (S. Lundmo); Rana: Svartvasshei 1m 19. august 1981 (O. Myhre).

Acronicta tridens (Denis & Schiffermüller, 1775). **VAY** Kristiansand: Flekkerøy, Beltevinga 1f 16-23. juli 2000 (K. Berggren) (2. norske funn).

Spodoptera exigua (Hübner, 1808). **AK** Oslo: Frognerparken 1f 1. september 2000 (J. Engdal) (Immigrant tidligere påvist i **TEY** Siljan og **AAY** Arendal).

Apamea zeta (Treitschke, 1825). **TEI** Vinje: Haukelisetter, i antall 28. juli 2000 (P. Nedreberg & C. Christiansen).

Standfussiana lucerneae (Linnaeus, 1758). **TEI**, Vinje: Haukelisetter 1m 26. august 2000 (P. Nedreberg).

Diarsia rubi (Vieweg, 1790). **NSI** Rana: Utskarpen 6m 14-26. september 1980 (S. Lundmo).

Diarsia florida (F. Schmidt, 1859). **NSI** Rana: Alteren 1f 14. juli 1999; Rana: Utskarpen 27. juni 1980 (S. Lundmo); Saltdal: Semska 11. juli 1981 (J.E. Solli).

Xestia lyngei (Rebel, 1923). **TRI** Nordreisa: Huortnasvaggi (800 m) 1m, 1f 22. juli 1998 (K. Reunanen & P. Sihvonen).

Xestia rhaetica (Staudinger, 1871). **NSI** Rana: Alteren 1m 22. august 2000 (S. Lundmo) (Funnet bekrefter Feichtenbergers (1965) angivelse fra Rana).

Xestia sextrigata (Haworth, 1809). **SFI** Årdal: Skåri 1f 7. august 2000 (C. Christiansen & E. Zakariassen).

Korrigeringer

Numrene refererer til katalogen (Aarvik et al. 2000).

2036. *Eucosma jaceana* (Herrich-Schäffer, 1851). Dette navnet skal erstattes med *E. flavispecula* Kuznetsov, 1964.

2478. *Dipleurina lacustrata* (Panzer, 1804). Slekten *Dipleurina* er synonymisert med *Eudonia*. *E. lacustrata* plasseres bakerst i *Eudonia*. Denne endringen er i samsvar med Nuss (1999).

3133. Slechtsnavnet skal staves *Deileptenia*.

3837. Artsnavnet skal staves *asclepiadis*.

2384. *Dioryctria sylvestrella*. Slett RY.

Takk rettes til alle som har bidratt med opplysninger.

Litteratur

Andersen, T. & Søli, G.E.E. 1988. Sjeldne og truede sommerfugler (Lepidoptera) i Vestfolds kystområder. Økoforsk rapport 1988, 17.

Bradley, J.D., Tremewan, W.G. & Smith, A. 1979. British Tortricoid Moths. Tortricidae: Olethreutinae. *The Ray Society*, no. 153. 336

- sider, 43 fargeplansjer. Curwen Press, London.
- Feichtenberger, E. 1965. Die norwegische Lepidopterenfauna am Polarkreis, mit Bezug auf die der Ostalpen. Zeitschrift der Wiener Entomologischen Gesellschaft 50, 80-118.
- Hydén, N. 1998. *Eupithecia millefoliata* (Geometridae) i NV Europa 1940-1998. Entomologisk Tidskrift 119, 65-76.
- Johansson, R., Nielsen, E.S., Nieuwerkerken, E.J. van & Gustafsson, B. 1990. The Nepticulidae and Opostegidae (Lepidoptera) of North West Europe. Fauna Entomologica Scandinavica 23, 1-739.
- Nuss, M. 1999. Revision der Gattungen der Scopariinae. Lepidoptera: Pyraloidea, Crambidae. Nova Supplementa Entomologica 13, 3-151.
- Palm, E. 1986. Nordeuropas Pyralider – med særligt henblik på den danske fauna (Lepidoptera: Pyralidae). Danmarks Dyreliv 3, 1-287.
- Pöyry, J. & Kullberg, J. 1997. A taxonomic revision of the genus *Holoarctia* Ferguson, 1984 (Arctiidae). Nota lepidopterologica 20, 45-65.
- Razowski, J. 1987. Motyle (Lepidoptera) Polski. Czesc VII – Uzupełnienia i Eucosmini. Monografie Fauny Polski 15, 1-253; 15 plansjer.
- Skou, P. 1984. Nordens Måler. Håndbog over de danske og fennoskandiske arter af Drepanidae og Geometridae (Lepidoptera). Danmarks Dyreliv 2, 1-332.
- Sotavalta, O., Bengtsson, B.-Å., Hellberg, H., Imby, L. & G. Palmqvist. 1984. The early stages of *Holoarctia cervini fridolini* (Lepidoptera, Arctiidae) and some notes on its biology and taxonomy. Notulae Entomologicae 64, 157-163.
- Svensson, I., Elmquist, H., Gustafsson, B. (ed.), Hellberg, H., Imby, L. & Palmqvist, G. 1994. Catalogus Lepidopterorum Sueciae. Naturhistoriska Riksmuseet & Entomologiska Föreningen i Stockholm.
- Aarvik, L., Berggren, K. & Hansen, L.O. 2000. Catalogus Lepidopterorum Norvegiae. 192 sider. Lepidopterologisk arbeidsgruppe; Zoologisk museum, Universitetet i Oslo; Norsk institutt for skogforskning, Ås.

Leif Aarvik

Zoologisk museum, Universitetet i Oslo,

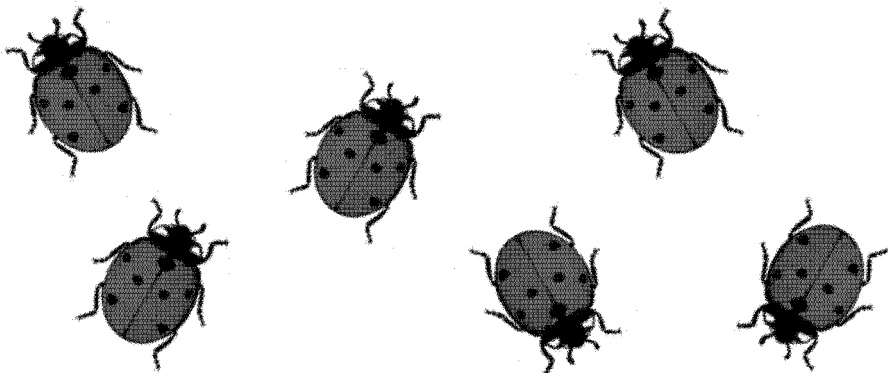
Postboks 1172 Blindern,

0318 Oslo

Kai Berggren

Bråvann terrasse 21

4624 Kristiansand



Bokanmeldelser:

Sigmund Hågvar & Bredo Berntsen (red.) 2001. Norsk naturarv. Våre naturverdier i internasjonalt lys. 255 s. Andresen & Butenschøn, Oslo. Pris kr. 498.-.

Dette er en stor og flott bok med mange gode kapitler og gode fotografier fra norsk natur. Den gir en samlende oversikt over våre forskjellige naturtyper, de trusler som foreligger og problemer i forbindelse med deres vern. På sin måte er den spesiell ved at den omfatter så meget. Den er skrevet med stor entusiasme og et håp om å bidra til vern av vår natur for kommende generasjoner.

Innledningsvis skildrer Sigmund Hågvar Norges mangfoldige natur med fjorder, fjell og breer. Med landets langstrakte form, trer norsk naturarv fram med en unik variasjon. Norge har et enestående mangfold av planter, og kan deles i 26 vegetasjonsgografiske regioner. Hågvar stiller spørsmål om verdien av naturarven. Noe av de mest samlende er opplevelsesverdien, og her er det biologiske mangfold en viktig faktor.

Siden forlaget har sendt et anmeldereksemplar til Norsk entomologisk forening, har jeg spesielt prøvd å legge merke til insektenes betydning som del av vår biodiversitet og naturarv. For en entomolog er det unektelig noe skuffende at de har fått så liten plass i boka. Etter min oppfatning er insekter uhyre viktige i naturen som en del av nedbrytingsprosesser og næringskjeder, pollinering, og til og med som opplevelsesverdi. Dessverre er det ikke mye å finne om dette, og det er unektelig fristene å harselere noe over de forskjellige forfatternes manglende

interesse og forståelse for insektene. I en bok som dette kunne man nettopp ha bidratt til å øke interessen for denne dyregruppen, hvor publikum ofte har lite kunnskaper.

Etter innledningen følger ti kapitler om forskjellige naturtyper, bla. fjell, myrer, vassdrag, skog, våtmark, kulturlandskap og polare områder, skrevet av forskjellige forfattere. Dette er omfattende, men jeg savner likevel et kapittel om Norges geologi, som gir fundamentet for alle landets naturtyper.

To tredjedeler av Norge er fjell, og det er ingen lett oppgave å skildre det hele i et kort kapittel. Leif Ryvarden har korte beskrivelser av utvalgte områder; Hardangervidda, Jostedalbreen, Hellembotn, Reisdalen og Varangerhalvøya. Landskapsskildringene blir noe kortfattet, og det hadde kanskje vært bedre med en generell beskrivelse av fjellets soner og biodiversitet. Fins det insekter på fjellet? Neppe, ifølge dette kapitlet.

Jon Arne Eie skriver om vassdragene, og skildrer elver, fosser og vann. Sjøa, Flåmselva, Strynevassdraget og Tana er eksempler. Norge har flere av Europas høyeste fosser og de fire dypeste innsjøene. Forfatteren diskuterer forskjellige sider ved kraftutbygging. Selv om vannkraften er ren og sikker, har det kostet flere og flere irreversible inngrep i norsk natur. Verdien av norske vassdrag framheves bla. ut fra deres biovitenskapelige forhold. Om insektene hører med i denne sammenheng er et ubesvart spørsmål.

Det ligger i sakens natur at myrene vesentlig består av planter. Myrene dekker ca. 6 prosent av det norske landskapet, og Asbjørn

Moen gir en oversiktlig beskrivelse av de typer av myrer vi har. De forskjellige typene er karakterisert med topografi og plantesamfunnenes sammensetning. Det er mange grunner til å verne myr i naturtilstand; for eksempel som karbonlager, vannressurs, hekkebiotop og til forskningsformål. I en setning påpekes også at en rekke edderkopparter har myra som levested, og myrenes insektliv er rikt, bla. med spesielle myrsommerfugler.

Sammen med flere medforfattere har Sigmund Hågvar skrevet om barskog og Klaus Høiland om løvskog. Dette er viktige kapitler, men barskogskapitlet ville vært mer oversiktlig med bare en forfatter, slik som løvskogskapitlet, som jeg synes er et av bokas mest velskrevne. Verneverdien av de forskjellige skogstypene er sterkt framhevet, men vernearbeid er en langsom prosess. Forfatterne beskriver detaljert om trær og andre planter i forskjellige skogstyper. Men fins det også insekter i skogen? Jo, det er bilde av trebukken *Xylotrechus antilope*, som lever der, og dessuten fins mange insekter både i gammel barskog og løvskog. Maur?

Våtmarker er møtested mellom land og vann, skriver Geir Hardeng. Dette er en fin oversikt om en viktig del av Norges natur, framfor alt om hekkeplasser og rasteområder for uttallige arter av fugl. Det sies ikke om noen av dem snapper et insekt eller to i disse rike habitatene. Våtmarkene er egnet for oppdyrking, og er også truet på annet vis. Men ifølge forfatteren ligger vernearbeidet for våtmark langt framme her til lands.

Med hensyn til insektene var det med en viss optimisme jeg bladde om til kapitlet om kulturlandskap. Der vet jeg det fins uttallige

arter. De har da også fått et helt avsnitt i kapitlet, til og med et bilde av en ikke navngitt sommerfugl. Mange insekter er avhengige av helt spesielle planter, og blir truet når plantene trues. Begynnelsen til kulturlandskapet startet i steinalderen, hvor bla. engvegetasjon ble en av de mest varierte naturtyper når det gjelder planter. Det fins mange forskjellige plantesamfunn i kulturlandskapet. Alle er truet ved redusert aktivitet, og det er viktig å bevare dem pga. av deres store biologiske mangfold.

Alv Folkestad skriver om vår største turistattraksjon, kysten og fjordene. Forfatteren framhever bla. fuglefjell, hval og den store biodiversitet i møtet mellom land og sjø. I likhet med mange andre kapitler i boka, er det mange flotte fotografier. Trusler mot kystnaturen er tallrike, og det foregår stadig en debatt om verneverdier.

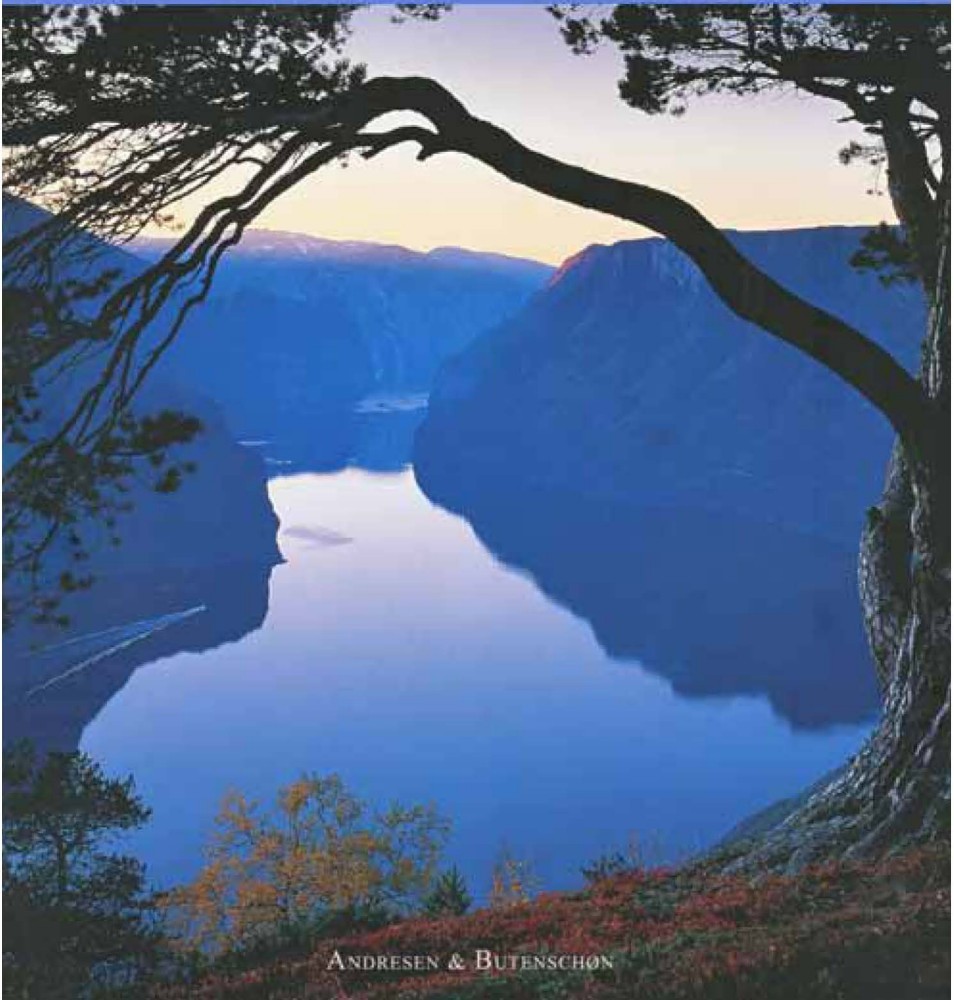
I kapitlet om Svalbard gir Magnar Norderhaug et omfattende historisk tilbakeblikk. Jakten på bla. hval, hvalross, isbjørn og ærfugl var hensynsløs og førte til store skader på bestanden. Først i siste halvdel av det 20de århundre kom det fart i naturvernarbeidet. Store deler av Svalbard er nå naturreservater og nasjonalparker. Forfatteren er muligens ikke helt up to date, men det for lett vint å betrakte «mangesidig vitenskapelig forskning» som en del av dagens trusselbilde uten å komme inn på senere årtiers store internasjonale forskningsinnsats og opprettelsen av et arktisk universitet. På Svalbard fins til sammen over 325 arter av insekter, collemboler og edderkoppdyr, uten at det er nevnt.

Antarktis har fått et stort kapittel i boka. Det er fint at vi her orienteres om de norske interessene og den forskning Norge har

Sigmund Hågvar og Bredo Berntsen (red.)

Norsk naturarv

Våre naturverdier i internasjonalt lys



ANDRESEN & BUTENSCHÖN

gjort og fortsatt gjør. Dette er en natur som er ganske forskjellig fra vår egen. Likevel er jeg uenig med Fridtjof Mehlum når han skriver at Norge har annektert Dronning Maud Land og at Peter I øy er norsk. Norge gjør krav på disse områdene, men ifølge Antarktistraktaten er nasjonale krav syd for 60°S ikke anerkjent. Bouvetøya på 54°S er derimot norsk, og til og med et norsk naturreservat. På den måten blir pingviner og antarktisk pelssele en del av norsk fauna. På Bouvetøya er det funnet tre arter av collemboler og fire arter av frittlevende midd, og da har forfatteren fått med seg hele faunaen av terrestre artropoder.

Frem til 1960-årene ble det fanget 1,4 millioner hval i Sørishavet. Hvalfangsten førte til store forandringer i det marine økosystemet. Gjennom internasjonalt samarbeid har man nå kommet langt i vern av dyr og planter i Antarktis. Det er godt håp om at denne delen av kloden skal kunne fortsette å være jordas mest upåvirkete av mennesker, skriver Mehlum.

I de siste delene av boka tar Brede Berntsen og Sigmund Hågvar opp spørsmålene om norsk natur i internasjonal sammenheng, og de utfordringer vi står overfor. Det fins mange flotte naturparker i verden, men flere norske verneområder har kvaliteter som gjør at de er verdifulle i europeisk og til dels i global sammenheng.

I et underkapittel om norsk arts mangfold og truede arter er heldigvis også insektene viet stor plass som eksempel på en artsrik dyregruppe. Blant øyenstikkere er 21 arter rødlistet, og en rekke biller og sommerfugler hører til våre ansvarsarter.

Forfatterene diskuterer videre behov for

ytterligere vern og forvaltning av våre naturtyper, og utfordringer ved å bevare arts mangfoldet. Dette er viktig del av boka, men det vil føre for langt å kommentere den i detalj. Jeg velger imidlertid å avslutte med redaktørens siste avsnitt, som sier meget om trenden og tankene i boka.

«Norsk natur spenner over et stort spekter, fra geologiske fenomener og et mylder av naturtyper, til levesteder for truede arter. For å bevare arts mangfoldet er det særlig viktig med ytterligere vern av skog, og å opprettholde mosaikken og naturtypene i det gamle kulturlandskapet. Det er redaktørens håp at det velstående Norge klarer å tenke langsiktig og iverksette en effektiv redning av naturarven. Oppgaven er et kappløp med tiden. Framtidige generasjoner vil være svært interessert i at vi lykkes».

Lauritz Sømme

Jan Macek & Václav Cervenca. 1999. The Colour Guide to Caterpillars of Central Europe. Moths I. XV + 84 sider + 37 plansjer med 296 fargefotografier. Teksten er tospråklig engelsk og tsjekkisk. ISBN 80-238-3768-0. Innbundet. Pris fra Apollo Books: DKK 280 + frakt.

Boka behandler følgende familier av natt-sommerfugler: Lasiocampidae, Endromidae, Saturniidae, Lemonyiidae, Sphingidae, Notodontidae, Noctuidae, Pantheidae, Lymantriidae og Noctuidae. Det vil si at boka dekker familier som vi på norsk kaller spinnerer, tussmørkesvermere og nattfly.

Foran i boka er det forklaringer til faguttrykk og en bestemmelsesnøkkel til larver av alle storsommerfuglfamilier som er representert i Mellom-Europa. I teksten for hver art finner vi en komprimert behandling av utbredelse, flyvetid (imago), larvetid, næringsplante(r), habitat og biologi. Hoveddelen av boka er fargebildene av larvene i mer eller mindre naturlige omgivelser. Bildene er av nokså ujevn kvalitet – noen er for mørke, og i noen tilfeller er fargene forvrengt. Likevel, de fleste bildene er av tilfredsstillende kvalitet og kan føre en fram til riktig art. Imidlertid må man være klar over at de fleste nattflylarver er vanskelige å artsbestemme uten å se på mikroskopiske detaljer som plasserin-

gen av små hår på larvekroppen. Et vanlig fotografi, selv om det er av aldri så god kvalitet, vil ikke alltid være tilstrekkelig for sikker artsbestemmelse. Bildene er nummerert, og dette nummeret refererer til omtalen i teksten. Det hadde vært ønskelig at bildene i tillegg hadde vært utstyrt med navnet på arten. Man er nødt til å slå opp i tekstdelen for å finne fram til navnet.

Selv om boka har en del mangler, vil den være en god hjelp for de som ønsker å bestemme larver man finner ute. Det forberedes flere bind i serien.

Leif Aarvik

Fakta-ark over Norges sommerfugler på nett

<http://www.nhm.uio.no/norlep/>



NEF 100 år 2004:

Entomologiens historie i Norge

I anledning av at Norsk entomologisk forening fyller hundre år i år 2004, ble planer om et jubileumsskrift diskutert på siste årsmøte. For å arbeide videre med boka ble det opprettet en komité med følgende medlemmer: Sigmund Hågvar, Geir Søli, Lauritz Sømme og Bjørn Økland. Boka vil bli utgitt med foreningen som forlag. Lauritz Sømme blir hovedforfatter, og Lars Ove Hansen vil stå for layout og setting av et trykningsklart manus.

Vi tenker oss en bok om foreningens liv og virke gjennom hundre år. Den vil omhandle medlemmer, møtevirksomhet, ekskursjoner og publikasjoner. Amatørene har alltid spilt en spesiell rolle i foreningens historie, men NEF har også hatt nær tilknytning til entomologiske forskningsmiljøer. Historien må sees i sammenheng med entomologi ved landets museer, høyskoler, universiteter og anvendte institusjoner. Entomologiens historie i Norge startet lenge før NEF ble stiftet, og de tidligste entomologene skal få sitt eget kapittel.

Med fare for at boka skal inneholde for mye «tørt» stoff, etterlyser komiteen forslag som kan live opp. Vi vil gjerne ha noen gode fotografier av medlemmer og fra møter og ekskursjoner. Entomologer blir ofte sett på som litt sære og spesielle, og kanskje du har en god entomologhistorie som vi kan ta

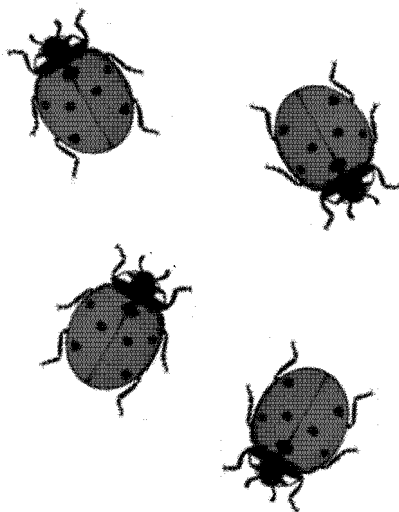
med? Hvis du har noe som kan være av interesse, vennligst ta kontakt med en av oss:

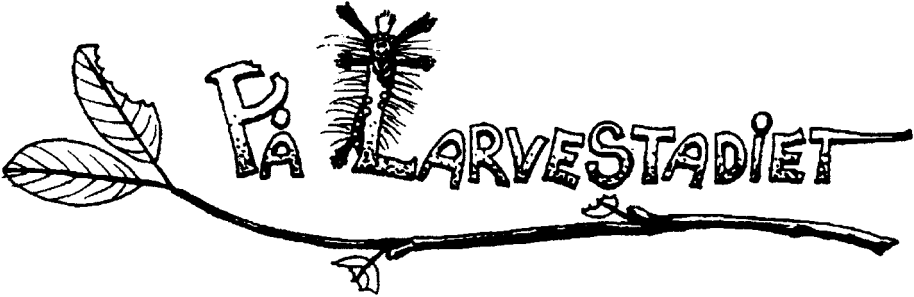
Sigmund Hågvar, Institutt for biologi og naturforvaltning, NLH, 1432 Ås.
E-mail: sigmund.hagvar@ibn.nlh.no

Geir Søli, Zoologisk museum, UiO, Postboks 1172 Blindern, 0318 Oslo.
E-mail: g.e.e.soli@nhm.uio.no

Lauritz Sømme, Biologisk institutt, UiO, Postboks 1050 Blindern, 0316 Oslo.
E-mail: l.s.somme@bio.uio.no

Lauritz Sømme





20 spørsmål med yrkesvilledning:

Regler: Kun de under 15 år har lov til å bruke hjelpemidler!

1. Hvilken familie tenker jeg på når jeg sier *Villa* og *Anthrax*?
2. Finnes det sommerfugler i ferskvann, det vil si under vann?
3. Hva er en Sankthansorm??
4. Finnes det gresshopper i ferskvann, det vil si under vann?
5. Finnes det edderkopper i ferskvann, det vil si under vann?
6. Hvor mange maurløvearter har vi i Norge?
7. Hvilken billefamilie er den største i Norge?
8. Har alle sommerfugler sugesnabel?
9. Spiser alle mariehøner bladlus?
10. Henrik Wergeland var onkel til en kjent zoolog som samlet mye insekter. Hva het han?
11. En art stikkeveps (*Vespidae*) har forsvunnet (?utdødd) fra Norge. Hva heter den?
12. Hvor i verden tror du amerikansk kakerlakk opprinnelig stammer fra?
13. Hva heter den nålevende norske forfatteren og sommerfuglsamleren som nettopp har kommet ut med romanen «Liljer fra Jerusalem»?
14. Hvem var det som begynte å sette latinske navn på insekter?
15. Hvilken meget kjent dansk forfatter var i mange år medlem av vår forening?
16. Finnes det insekter som kan høre?
17. Hvor mange år fyller vår forening i 2004?
18. Hva er likheten mellom en radiator på en bil, og et overvintrende insekt i Norge?
19. Hva er et dødningeår?
20. Norge hadde engang en internasjonal mosskorpionekspert som bodde på Sørlandet, og som publiserte en rekke arbeider i perioden 1890-1915. Vet du hva han het?

Svarene står på neste side:

0-5 riktige: Dårlig, vi anbefaler en karriere som økonom, børsmegler, EDB-konsulent eller politiker isteden.

5-10 riktige: Middels bra. Du kan kanskje bli lærer.

10-15 riktige: Meget bra, entomolog kan være en mulighet for deg.

15-20 riktige: Utmerket (du har vel ikke kikket?). Entomologi er yrket for deg. Kontakt Insekt-Nytt redaksjonen for ytterligere yrkesvilledning.

Svar på 20 spørsmål:

1. Familien humlefluer (Bombyliidae).
 2. Ja, fem arter av Crambidae har larvestadiene sine under vann.
 3. Det er ei bille innen familien lysbiller (Lampyridae), og arten heter *Lampyris noctiluca*.
 4. Nei, ikke i Norge. Men det skulle ikke forundre om det finnes noen tropiske arter som utvikler seg under vann. Torngresshoppene er faktisk istand til å svømme.
 5. Ja, vannedderkoppen lever under vann. Den henter ned luft til ei underlig luftklokke, og bor og puster inne i denne.
 6. To arter: Vanlig maurløve og sandmaurløve.
 7. Kortvingene (Staphylinidae) er den desidert største billefamilien i Norge.
 8. Nei. Mange arter har tilbakedannet sugesnabel, og kan således ikke ta til seg næring, mens noen som for eksempel kjevesommerfuglene (Micropterigidae) faktisk har kjever som de spiser pollen med.
 9. Nei, flere arter er plantetere, og enkelte av disse kan faktisk gjøre skade på nyttevekster.
 10. Robert Collett.
 11. Geithams (*Vespa crabro*).
 12. Sannsynligvis Afrika.
 13. Gert Nygårdshaug.
 14. Carl von Linné.
 15. Axel Sandemose.
 16. Ja en rekke forskjellige insekter har den evnen. Høreorganene kan sitte på forskjellige steder, som foreksempel på vingene, på brystet eller på bakkroppen.
 17. Hundre år - HURRA!
 18. Begge fyller opp med frostvæske, for eksempel etylenglycol. Nå bør det legges til at veldig mange insekter takler frosten på annen måte.
 19. Det er biller innen familien borebiller (Anobiidae), spesielt stripet borebille (*Anobium punctatum*). Den lever i ved innendørs, og i parringstiden slår billene brystet mot veden. Før trodde man at denne bankelyden varslet død.
 20. Edvard Ellingsen (dette var vel den store nøtta!).
-
-

KONKURRANSE

Forrige nøtt (nr. 1/2-2000) virket forholdsvis grei. Denne gangen var det en god del som prøvde seg, og alle hadde riktig svar, nemlig børstespinner (*Orgyia antiqua*). Nå heter denne arten forøvrig «høstbørstespinner». Følgende ble trukket ut: Kjell Magne Olsen, Oslo og Oda Sagvolden, Rollag. Bokpremier er avsendt. Her er en ny nøtt. Svarfristen er satt til 1. februar 2002. Bruk gjerne mail: L.O.Hansen@nhm.uio.no. Ellers finner du snail-mail adressen på andre omslagside. Flotte bokpremier deles ut.



Hva er dette???



NETTSIDENE OPPE IGJEN!

Foreningens nettsider er igjen oppe. Foreløpig er de å finne på:

www.nhm.uio.no/entomologi.no

Denne adressen er kun midlertidig, men om kort tid vil de igjen være å finne på den gamle adressen igjen:

www.entomologi.no

Styret

Fauna Entomologica Scandinavia

Bind 1 - 31 til salgs samlet

Bøkene er ubrukte og pene. Ny pris ca. 24.000,- kr. Selges for 10.000,- kr. Ifølge Brill er 12 av bøkene utsolgt fra forlaget. Nyprisen er ifølge Brills liste på Internett. Pris på bøkene som er utsolgt, er en stipulert gjennomsnittsverdi av de bøkene som har en pris (gitt av Brill).

*Reidar Heimholt
Havoddveien 39a
4875 Nedenes
heimholt@yahoo.no*

Holger Holgersens legat

Legatets formål er å yte økonomisk støtte til fremme av ornitologi og entomologi.

Det årlige utbyttet vil ved utdelingen primo mars 2002 tilfalle entomologien, og i 2003 ornitologien. Søknadsfristen er 1. februar 2002.

I år 2002 deles det ut kr. 10.000,-. Søknader om støtte fra legatet må inneholde:

- prosjektbeskrivelse m/budsjett
- referanser
- publiseringsplan

Styret for legatet forutsetter å motta tre særtrykk av alle artikler/rapporter som publiseres som et resultat av legatets økonomiske støtte. Det forutsettes videre at legatet blir nevnt i publikasjonene som økonomisk bidragsyter.

Ved ellers likeverdige søknader, vil faunistikk/kartlegging bli prioritert.

Søknadene sendes Olav Runde, Stavanger Museum, 4010 Stavanger.

Årsmelding for Norsk Entomologisk Forening 2000

I perioden har foreningen hatt følgende personer i ombud:

Styret:

Formann	Dr. philos. Preben S. Ottesen, Oslo
Nestformann	Professor Johan Andersen, Tromsø
Sekretær	Cand. scient. Jan Arne Stenløkk, Randaberg
Kasserer	Dr. scient. Bjørn Økland
Styremedlemmer	Journalist Morten Falck, Oslo Cand. scient. Lars Ove Hansen, Drammen Konsulent Leif Aarvik, Ås

Redaksjonen av Norwegian Journal of Entomology:

Redaktør:	Professor Lauritz Sømme, Oslo
Redaksjonssekretær:	Cand. scient. Lars Ove Hansen, Drammen
Medlemmer av redaksjonskomiteen:	Dr. philos. Arne Fjellberg, Tjøme Professor Knut Rognes, Stavanger Førstekonservator Arne Nilssen, Tromsø Førstekonservator Lita Greve Jensen, Bergen Professor John O. Solem, Trondheim

Redaksjonen av Insekt-Nytt:

Redaktør:	Cand. scient. Lars Ove Hansen, Drammen
Medlemmer av redaksjonskomiteen:	Cand. scient. Jan Arne Stenløkk, Randaberg Cand. philol. Øistein Berg, Bærum Cand. mag. Hallvard Elven, Oslo Journalist Morten Falck, Oslo

Redaktører av Insecta Norvegiae:

Førsteamanuensis Bjarne Meidell, Bergen
Førsteamanuensis Erling Hauge, Bergen

NEFs Internettisider:

Cand.mag. Ommund Bakkevold, Sandnes

Distributør: Ingeniør Karsten Sund, Oslo
Revisor: Claus Christiansen, Ås
Valgkomité: Professor Alf Bakke, Ås
Professor Sigmund Hågvar, Ås

Norsk medlem i rådet i Scand. Soc. Ent., utgir Ent. Scand.:
Dr. philos. Geir E.E. Søli, Oslo

Kontaktmann vedr. norske insektnavn:
Cand. scient. Lars Ove Hansen, Drammen

Representant i Samarbeidsrådet for bevaring av biologisk mangfold (SABIMA):
Professor Sigmund Hågvar, Ås

Verneutvalgets medlemmer:
Professor Sigmund Hågvar, Ås (formann)
Førsteamanuensis Trond Andersen, Bergen
Konsulent Torstein Kvamme, Ås
Dr. scient. Fred Midtgaard, Ås
Lektor Tore R. Nielsen, Sandnes
Førsteamanuensis Torstein Solhøy, Bergen
Konsulent Leif Aarvik, Ås

Styret for NEFs fond:
Førstekonservator Lita Greve Jensen, Bergen
Professor Arne Semb-Johansson, Oslo
Professor John O. Solem, Trondheim

Medlemstall:

Ved utgangen av 2000 var antall betalende medlemmer i foreningen 359 norske og 39 utenlandske personer og institusjoner. I tillegg har vi 20 gratis- og æresmedlemmer og 6 pliktavleveringer. Det er en økning på 8 norske og 6 utenlandske medlemmer sammenliknet med 1999. Dessverre er det reelle antallet norske medlemmer trolig falt en del, da atskillige kontigenter for 2001 ennå ikke er betalt inn.

Også i løpet av inneværende år er det kommet adskillige forespørsler om medlemskap i foreningen, spesielt via foreningens Internett-sider. Men selv om de fleste forespørsler resulterer i medlemskap, er det fortsatt lite kontinuitet i medlemsmassen. Mange er medlem

for ett år eller to før de forsvinner. Det har vært nødvendig å sende et betydelig antall purringer på kontigent til medlemmene, og også i år har en rekke ikke-betalende medlemmer blitt strøket etter at to purringer har blitt sendt. Et hovedproblem er at «Insekt-Nytt» har vært sterkt forsinket, noe som trolig vil bedre seg i løpet av 2001.

Foreningen har ett æresmedlem: Astrid Løken.

Styremøter:

Det har vært avholdt styremøte 6.12.

«25th Nordic-Baltic Congress of Entomology» - Norge år 2000:

Norsk entomologisk forening har sammen med Universitetet i Oslo (Zoologisk museum) avviklet den 25. nordisk-baltiske kongress i entomologi. Kongressen ble holdt i Melsomvik, Vestfold 27.juni 2.juli.

Kongressen ble finansiert med støtte fra Det norske videnskabsakademi, Oslo og Letterstedtska föreningen, Stockholm. I tillegg ble det gitt spesiell støtte til skogsentomologi fra Samnordisk skogforskning (SNS), Sweden.

I alt ble det registrert 98 deltakere på kongressen. De fordelte seg med to representanter fra Danmark, 18 fra Estland, 11 fra Finland, 2 fra Frankrike, 1 fra Tyskland, 1 fra Island, 9 fra Latvia, 5 fra Lithauen, 28 fra Norge, 5 fra Russland, og 16 fra Sverige. All kommunikasjon var på engelsk.

Kongressen hadde et tilbud med alternative halvdagsekskursjoner, hver for ca 20 personer: Borre, Farris, Sandø (Tjøme), Hvasser (Tjøme), og en kulturell utflukt til Sandefjord og Tønsberg. Kongressen ble avsluttet med en dagstur til Lifjell (Telemark).

Kongressens arrangement og ekskursjoner var meget vellykket. Den 26. kongress blir holdt i Latvia i 2003.

Kongressens organisasjonskomité har hatt følgende sammensetning:

Jan Emil Raastad, Universitetet i Oslo, ZMO (formann)
Alf Bakke, Skogforsk, Ås
Morten Falck, NEF / Aftenposten, Oslo
Lars Ove Hansen, NEF / Universitetet i Oslo, ZMO
Sigmund Hågvær, Norges Landbrukshøgskole, Ås (NLH)
Nina Svae Johansen, Planteforsk, Ås
Preben Ottesen, NEF / Folkehelse, Oslo
Lauritz Sømme, Universitetet i Oslo

I tillegg har tre arbeidskomitéer vært i funksjon: Programkomité: Lauritz Sømme (formann), Jan Emil Raastad, Geir E.E. Søli, Leif Aarvik. Finanskomité: Preben Ottesen (formann), Sigmund Hågvær, Nina Svae Johansen. Ekskursjonskomité: Lars Ove Hansen (formann),

Alf Bakke, Morten Falck, Arne Fjellberg.

En full rapport fra kongressen med foredrag og posterabstracts blir publisert i et spesialnummer av Norwegian Journal of Entomology.

Internett-aktiviteter i 2000:

Ommund Bakkevold er ansvarlig for hjemmesidene til NEF på adressen: www.entomologi.no. Arbeidet med å legge ut informasjon om NEF og eldre utgaver av tidsskriftene har fortsatt i 2000. Stadig kommer forespørsel om medlemskap, informasjon om foreningen eller generelt om insekter og insektsamling. Takket være Ommund Bakkevold drives NEFs Internettsider uten kostnader, inkludert gratis serverplass.

Norwegian Journal of Entomology:

Nr. 1/2000 ble sendt ut i juni, og nr. 2/2000 kom i desember.

Insekt-Nytt:

Ingen utgaver av Insekt-Nytt kom ut i 2000, delvis på grunn av trykkeritekniske problemer. Nr. 2+3/1999 er nå sendt ut (februar 2001), og mye stoff foreligger for resten av 1999 og 2000 utgavene. Mange problemer for å få bladet ajour igjen er nå løst, og redaksjonen håper dette vil skje i løpet av 2001.

Insekt-Nytt blir distribuert til alle NEFs medlemmer, samt til flere biblioteker og offentlige kontorer, journalister o.a. Totalt utgis det derfor over 400 eksemplarer.

Alt arbeidet med Insekt-Nytt foregår som ubetalt, frivillig arbeid.

Insecta Norvegiae:

Ingen i 2000.

Norsk utbredelseskatalog over sommerfugler:

Aarvik, L., Berggren, K. & L.O. Hansen (redaktører). *Catalogus Lepidopterorum Norvegiae*. Utgitt i juni 2000.

Norske Insekttabeller:

Nr. 11: A. Løken: Stikkeveps 2. utgave kom ut i 2000.

Vernesaker, offentlige høringer, annet samarbeide:

NEF har deltatt aktivt i SABIMA (Samarbeidsrådet for bevaring av biologisk mangfold). Mange vernesaker og høringer som tidligere gikk over verneutvalget i foreningen, får nå bred støtte gjennom felles innspill fra SABIMA.

Foreningens lupe:

Binokularlupen lagres i øyeblikket på Zoologisk Museum i Oslo. Medlemmer som ønsker det kan søke om å få låne den. Lupelampen er gått i stykker, og vil ikke bli reparert, da den er av meget gammel modell.

Driftsstøtte:

For 2000 er det gitt driftsstøtte fra Miljøverndepartementet (MD) på kr. 60 000. Dessuten har vi fått fra MD via SABIMA kr. 27 450 til tidsskrifter og til å legge informasjon (Insekt-Nytt) ut på internett.

Foreningens tilstand:

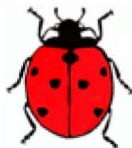
Foreningen har fortsatt en betydelig utskiftning av medlemmer. Medlemstallet har trolig sunket også i 2000 når resultatet etter purring av kontigent blir klart. Dette skyldes spesielt forsinkelse med utgivelse av foreningens publikasjoner. Bruk av Internett har imidlertid brakt atskillige nye medlemmer til foreningen.

Tidsskriftsituasjonen har løst seg noe, da NJE er i rute og det økonomiske grunnlaget er i orden. I flere år har NEFs tradisjonsrike «Insekt-Nytt» hengt etter tidsplanen. Redaksjonen vil arbeide for å komme ajour med årgangene, og regner med at dette vil skje innen utgangen av 2001. For øyeblikket arbeides det med «Proceedings-heftet» fra kongressen i Melsomvik. Dette regner vi med vil være ute før sommeren.

Den økte støtten fra MD viser at de har tillit til at vi skal klare å holde oppe et høyt aktivitetsnivå, og at de betrakter foreningen som en viktig aktør i arbeidet med å forvalte kunnskapen om det biologiske mangfoldet i landet. La oss fortsette å vise oss denne tilliten verdig, og arbeide for å øke interessen for – og kunnskapen om – insektene i Norge.

Preben Ottesen
formann

Jan Arne Stenløkk
sekretær



Rettledning for bidragsytere

Hovedartikler struktureres som følger: 1) Overskrift; 2) Forfatteren(e)s navn; 3) Selve artikkelen (gjerne innledet med en kort tekst som fanger leserens oppmerksomhet og som trykkes med halvfete typer; splitt hovedteksten opp med mellomtitler; 4) Evt. takk til medhjelpere; 5) Litteraturliste; 6) Forfatteren(e)s adresse(r); 7) Billedtekster og 8) Evt. tabeller. Alle disse punktene kan følge rett etter hverandre i manus. Send bare ett eksemplar av manus. Bruk forøvrig tidligere numre av Insekt-Nytt som eksempel. Latinske navn skal skrives i kursiv dersom man benytter data-behandling.

Manuskripter må være feilfrie. Siden redaksjonen benytter databehandling i det redaksjonelle arbeidet, oppfordrer vi bidragsyterne til å sende inn manuskripter på disketter, Macintosh- eller PC-kompatible, hvis mulig. Send i alle tilfeller med en utskrift av artikkelen. Artikler sendt som e-mail eller attachment til e-mail blir ikke godtatt, hvis det ikke på forhånd er avtalt med redaksjonen.

Illustrasjoner. Vi oppfordrer bidragsytere til å illustrere artiklene med fotografier og tegninger. Insekt-Nytt settes i A4-format. Tegninger, figurer og tabeller bør derfor innleveres ferdige til å klistres inn i bladet, tilpasset 5,95 cm bredde for én spalte, eller 12,4 cm over to spalter. Dette vil spare redaksjonen for både tid og penger, men vi kan forminske dersom det er umulig å levere de ønskede formater. Fotografier innleveres uavhengig av spaltebreddene, men send ikke svart/hvitt fotografier som er vesentlig mindre enn den planlagte størrelsen i bladet. Farge-dias kan innleveres, men svart/hvitt bilder gir best kvalitet. Leveres illustrasjonene elektronisk vil vi ha dem på formatene TIFF eller EPS og med en oppløsning på minimum 600 dpi. Vi vil ikke ha f.eks. JPEG eller BMP. Legg ikke illustrasjonene inn i tekstredigeringsprogrammet, f.eks. MSWord. Fjern også alle koder etter eventuelle referanseprogram (f.eks. Endnote.)

Korrektur. Forfattere av større artikler vil få tilsendt en utskrift for retting av feil. Den må returneres senest 3 dager etter at man mottok den. Store endringer i manuskriptet godtas ikke. Korrektur av små artikler og notiser foretas av redaksjonen.

Forfattere av større artikler vil få tilsendt 10 eksem-

Norsk Entomologisk Forening Postboks 386, 4002 Stavanger

E-mail sekretær: jansten@c2i.net

Postgiro: 7874 06 46353 [B. Økland, Brekkeskog 31, 1430 Ås]

Styret 2001

Formann: Preben Ottosen, Gustav Vigelandts vei 32, 0274 Oslo (tlf. 22 55 48 46)

Nestformann: Johan Andersen, Universitetet i Tromsø, Dramsveien 201, 9037 Tromsø (tlf. 77 64 43 85)

Sekretær: Jan Arne Stenløkk, Kyrkjeveien 10, 4070 Randberg (tlf. 51 41 08 26)

Kasserer: Bjørn Økland, Brekkeskog 31, 1430 Ås (tlf. 64 94 01 72)

Styremedlem: Morten Falck, Ulsrudveien 13, 0690 Oslo (tlf. 22 26 96 59)

Styremedlem: Leif Aarvik, Nyborgveien 19a, 1430 Ås (tlf. 64 94 24 66)

Styremedlem: Lars Ove Hansen, Sparavollen 23, 3021 Drammen (tlf. 32 26 87 19)

Lokallag

Finnmark lokallag, under dannelse, kontakt Insekt-Nytt redaksjonen inntil videre

Tromsø entomologiske klubb, v/Arne C. Nilssen, Tromsø museum, 9000 Tromsø

NEF/Trøndelagsgruppa, v/Oddvar Hanssen, NINA, 7004 Trondheim

Entomologisk Klubb, c/o Zoologisk Museum, Universitetet i Bergen, Muséplass 3, 5007 Bergen

Jæren entomologklubb, v/Ommund Bakkevold, Asperholmen 1, 4300 Sandnes

Agderlaget (A-laget), v/Arne Flor, G. Knudsens vei 36, 4815 Saltrød

Grenland lokallag, v/Arnt Harald Stendalen, Vettergrensvei 5, 3738 Skien

Larvik Insekt Klubb, v/Stig Otto Hansen, Holtet, 3296 Nevlunghamm

Drammenslaget/NEF, v/ Tony Nagypal, Gløttvollens 23, 3031 Drammen

Numedal Insektregistrering, v/Bjørn A. Sagvolden, 3626 Rollag (tlf. 32 74 66 37)

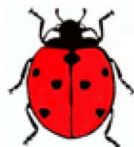
NEF avd. Oslo & Akershus, v/Ove Sørlibråten, Egner, 1990 Sørum (tlf. 63 82 41 53)

Østfold entomologiske forening, v/Thor Jan Olsen, Postboks 1062 Valaskjold, 1701 Sarpsborg

Distributør

Salg av trykksaker og annet materiell fra NEF:

Insektavdelingen, Zoologisk Museum, Postboks 1172 Blindern, 0318 Oslo [Besøksadresse: Sarsgate 1, 0562 Oslo] (tlf. 22 85 16 82);E-mail: karsten.sund@nhm.uio.no





Stereomikroskoper i alle prisklasser

TAMRO MED•Lab AS

Skårsletta 55, 1473 Skårer
Telefon: 67 92 27 00, Fax: 67 92 27 01
E-post: Post.tml@tamro.com
www.tamromedlab.no

